

Dit blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang.“

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR. HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGDIENST TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519, Postgiro 14574. In Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie, HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

Fa. Wed. A. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken-BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komen, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar niet alleen Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zell z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benooidige sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabrikaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventueele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: Tehuis voor Ned.-Ind. Bedienden „Persingahan“. — Een en ander over het bevolkingsvraagstuk in Indonesië. — De Indische Cultures. — Kunst, Kunstnijverheid en Huislijf. — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdelingen (I. 's-Gravenhage, II. Nijmegen). — Meded. — Mutaties van 13 tot 20 Febr. 1924.

Old England
NIJMAN & PHILIPS
 LADIES' AND GENTLEMEN'S TAILORS
 COOLSINGEL 129 — ROTTERDAM

In villapark bij Hattem halte Berghuizen **rustig verblijf** aangeboden in ruim landhuis, centrale verwarming, badkamers, garage, electr. licht, k. en w. water, mooie ligging, beschaafd milieu. Br. onder No. 000L bureau v. d. bl., Nobelstraat 20.

BEZUIDENHOUT-GARAGE
 Telefoon B. 344
 Luxe Auto Verhuur-Inrichting
 Nette Bediening - Taxi Prijzen
 Bezuidenhout 42

A B M
INDISCHE UITRUSTINGEN
 VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
 A. DE VRIES & ZONEN
 AMSTERDAM
 ROTTERDAM
 DEN HAAG
 UTRECHT
 BAARN

DEN LEDEN wordt beleeft doch dringend verzocht, bij adresverandering hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Voor de Tropen is het beroemde merk **„His Master's Voice“** GRAMOPHONES en PLATEN onmisbaar! De grootste Componisten: PUCCINI, LEONCAVALLO, MASCAgni, REIJER, SAINT-SAËNS, EDWARD ELGAR, MASSENET, enz. raden U in hunne attesten aan, uitsluitend DIT merk aan te schaffen als het hoogst begaafde kunstwerk der volmaaktheid. De grootste Artisten op vocaal en instrumentaal gebied verleen hunne medewerking. ALLEENVERKOOP te 's-Gravenhage bij **WILLEM SPRENGER** Agent der Gramophone Comp. Ltd. **PASSAGE 46 TEL. H. 3778**

A.H.I.T.

Het **ALGEMEEN HAAGSCH INSTITUUT VOOR TANDHEELKUNDE (A.H.I.T.)** te 's-Gravenhage, **Piet Heinstraat 2a**, Telefoon M. 4580, is onweerlegbaar de meest moderne en beste inrichting in Europa voor de behandeling van mond- en tandziekten. De behandeling geschiedt uitsluitend door bekwame tandartsen-specialisten, onder leiding van tandarts **Alex Mertens. Lage Tarieven.** De gedrukte tarieven zijn kosteloos aan het Instituut verkrijgbaar, hetwelk geopend is alle werkdagen van des morgens 8.30 uur tot des avonds 10 uur, behalve van 6-7 uur. Zondagsmorgens van 10-12 uur.

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Janssen & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijzlijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Waar dineert en luncht gij goed en goedkoop?
RESTAURANT BAZARSTRAAT
Bazarstraat 5-7 Den Haag
bij het Vredespaleis en de Scheveningsche Boschjes

is het eenige adres in Den Haag, waar U kunt Lunchen vanaf f 0.75 en Dineeren vanaf f 1.-.
Restaurant à la Carte den geheelen dag. Gebruik van dranken niet verplichtend. Geen fooien.
Aanbevelend, O. F. DE VRIES

Noordeinde 13
speciaal adres voor koopjes

in Bont-, Wintermantels, Demi's en Winterjassen, Overhemden, Dassen, Jaeger- en Macco-Ondergoederen, Regenmantels en Jassen in Gummi en Gabardine van f 25.- voor f 8.75, van f 35.- nu f 17.50, van f 50.- nu f 21.50 met zijde gevoerd enz., enz., 's avonds tot 9 uur geopend.

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES“
Telefoon M. 2739 Postrekening 69866
Weimarstraat 63, Den Haag.

In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen 3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen- van hygiëne en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden

Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip- of Douchebaden op voordelige voorwaarden.

Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

DEN HAAG
VB
N.V.

Vereenigde Bakkerijen
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK
EN DE OUDE VETTE HEN
Bilderdijkstraat 139 - DEN HAAG - Tel. M. 3820

Gebruikt bij Uw kopje Thee onze
Haagsche Beschuit

Geregelde bezorging in DEN HAAG, SCHEVENINGEN, RIJSWIJK en WASSENAAR.
FILIALEN en DEPOTS in alle wijken van Den Haag en Scheveningen.

A. HENRY - HORLOGERIE
DEN HAAG UTRECHT
Fred. Hendriklaan 248 Twijnstraat 34
EXPORT NAAR OOST- EN WEST-INDIË

Tehuis voor Ned.-Ind. Bedienden
„Persinggahan“
Gevestigd te 's-Gravenhage Van Boetzelaerlaan 2.

Jaarverslag over het jaar 1923.
Raad van Beheer: R. Zuijderhoff, Voorzitter; G. Hemmus, Penningmeester; Mevrouw D. Raedt van Oldenbarneveldt, Dr. G. A. Rademaker.
Regeeringscommissaris: G. J. Oudemans.
Directeur: F. de Munnik.

Raad van Beheer. Aan den Ondervoorzitter H. V. Baron Bentinck werd op verzoek door het Hoofdbestuur van de Vereeniging ontslag als lid van den Raad van Beheer verleend. Langdurige ziekte deed den heer Bentinck, die van de oprichting van „Persinggahan“ af die functie met groote liefde en toewijding vervuld had, tot het vragen van ontslag besluiten. In deze vacature, welke in den loop van de maand December ontstond, was aan het einde van het verslagjaar nog niet voorzien.

Financiën. De inkomsten bedroegen f 10702.52, terwijl de uitgaven f 10695.34 beliepen.
Huisvesting. In het verslagjaar vonden 118 bedienden (vorige jaar 123) in het Tehuis een onderkomen, onder wie 107 vrouwelijke en 11 mannelijke (vorige jaar onderscheidenlijk 102 en 21). Het aantal verpleegdagen bedroeg 2730 (vorige jaar 2973).

De gezondheidstoestand van de inwonenden was over het algemeen goed. Twee hunner (beide baboe's) moesten in het Stedelijk Ziekenhuis worden opgenomen. De eene was spoedig hersteld, doch de andere is er ruim 4 maanden in verpleging geweest. Vóór hare opneming in het ziekenhuis was deze baboe 3 maanden, en na haar ontslag daaruit nog enkele weken als loopend patiënt in het Tehuis. Ten slotte was zij weder in staat een dienst aan te nemen.

Gezellig samenzijn. Behalve de inwonenden kwamen geregeld elken middag en avond baboe's en jongens uit Den Haag en omstreken in de recreatiezaal van het Tehuis bijeen om hun vrijen tijd met hun landgenooten door te brengen. Dat zij op de geboden gelegenheid prijs stelden blijkt uit het feit, dat zelfs het slechtste weer hen niet kon weerhouden te komen. Gemiddeld waren er des avonds 25 bijeen.

Het Javaansche nieuwjaar werd op dezelfde wijze gevierd als de vorige jaren. De versierde recreatiezaal was twee dagen voortdurend gevuld met vrolijke, feestelijk gekleede baboe's en jongens.
Met erkentelijkheid wordt hier vermeld dat een Mandolineclub weder een muziekkoncert gaf en dat mejuffrouw M. M. Raket van Zutphen de bedienden weder heeft vergast op het voordragen in de Maleische taal van eenige Indische verhalen. Op beide avonden was de recreatiezaal geheel gevuld en de aandacht, waarmede naar muziek en voordracht geluisterd werd, gaf de overtuiging dat de hoorders dankbaar genoten van hetgeen hun geboden werd.

Arbeidsbeurs. De in het Tehuis opgenomen bedienden zijn allen door tusschenkomst van het Tehuis, na korten of langen tijd, geholpen aan een familie voor de terugreis naar Indië. Velen, die niet dadelijk kans hadden om te vertrekken, werden aan een noodhulpdienst geholpen. Het aantal aanvragen daarvoor is altijd grooter dan het aantal bedienden dat zich voor een tijdelijken dienst hier te lande beschikbaar stelt.

In 't geheel werden 441 aanvragen, voor betrekkingen in Nederland en voor de reis, ontvangen, tegen 427 in het vorige jaar. Het aantal aanbiedingen bedroeg 288 tegen 332 in 1922. De oorzaak van deze vermindering is toe te schrijven aan het geringere aantal bedienden dat in 1923 naar Holland is meegebracht.

Hulp en Raad. Het heeft dit jaar weder niet ontbroken aan verschillende gevallen waarbij de hulp van het Tehuis werd ingeroepen om bemiddelend

Brandstoffenhandel H. HAVINGA
Oud-Gezagvoerder Kon. Paketvaart-Mij in Ned. Oost-Indië
Lid van de Vereeniging „Oost en West“
Leverancier van het Koninklijk Instituut v. d. Taal-, Land- en Volkenkunde v. M.-I.
Kantoor: HOEKVADE 13a - DEN HAAG - TEL. N. 624

TOEPOEL's Modelschool
Joh. Camphuysstr. 165-67 (Bezuidenhout) DEN HAAG
BOKSEN, JUJITSU, ONTVETTING
VERSTERKING, TRAINING voor alle sport
Dames en Heeren. LAGE PRIJZEN

Warme en koude Kuip- en Stortbaden. Alle lessen P. M. C. TOEPOEL, Oud-Amateur-Kampioen van Nederland. Gediplomeerd Leeraar N. B. B.

op te treden bij geschillen tusschen bedienden hunne meesters. Het is tekenend dat zoo dikwijls het in Indië met de bediende overeengekomen te lande niet wordt nageleefd. Zoo gebeurt het in Indië gegeven handgeld in Nederland door meesters van het loon wordt ingehouden of dat ting daarop plaats heeft voor voeding of gekleding.

In 's-Gravenhage weten de bedienden waar hulp kunnen vinden, doch in andere plaatsen niet altijd het geval en wordt er somtijds veel dragten vóór een baboe of jongen uit den wegloopt zonder te weten waarheen. Doen zij ten slotte, dan worden zij meestal door de zwervende gevonden en naar het Tehuis gebracht. Zoo werd dit jaar een baboe door de recherche Hengelo hier gebracht. Aan een jongen, die de politie van Zandvoort en van Haarlem 5 was gezorgd en die niet meer naar de familie wilde keeren, werd reisgeld gegeven om naar „singgahan“ te gaan.

Een baboe, in betrekking te 's-Gravenhage, wie, behalve de zorg voor de kinderen, allerlei seltijke werkzaamheden waren opgedragen, die elken avond tot zeer laat bezig hielden, had in half jaar, dat zij te 's-Gravenhage was, niet uitgaan. Zij werd door medelijdende burenen op avond naar het Tehuis gebracht. Met moeite na eenige dagen bewerkt dat de baboe haar aad gebleven kleeren kon krijgen.

Een dame (weduwe met kinderen), die een gen en baboe (gehuwd) naar Holland had mebracht, behandelde hen zoo onmenscheijk, dat burenen de hulp van de politie werd ingeroepen. de belofte dat zij binnenkort met haar naar zonden terugkeeren, werden zij echter door mevrouw overgchaald te blijven. Mevrouw ging ten slotte hare kinderen, doch zonder haar bedienden. Indië terug. Man, vrouw en kinde, dat intuss hier geboren was, liet zij eenvoudig in haar achter. Het drietal vond in 't Tehuis een vluchtsoord.

Een baboe verzocht opneming in het Tehuis, dat zij in de 5 maanden, die zij met de familie hier te lande was, geen loon ontvangen had. Bvraag werd medegedeeld, dat met de familie het meisje was afgesproken dat zij geen loon krijgen. De baboe beweerde daarvan niets te woen.

Er zouden nog meer gevallen vermeld kunnen worden, maar zij gelijken dikwijls zooveel elander, dat het vermelden eentonig zou worden. Het bovenstaande moge echter genoeg zijn om overtuiging te bevestigen dat „Persinggahan“ een werkelijk bestaande behoefte voorziet.

Belangstelling. Zijne Excellentie de Minister Koloniën bezocht dit jaar „Persinggahan“ en tuigde zijn ingenomenheid met deze instelling. Ook de Sultan van Boeloengan en de Prins Solo en Djoejakarta hebben met hun gevold Tehuis met een bezoek vereerd. Met belang werd „Persinggahan“ bezichtigd. De hooge onderhielden zich eenigen tijd met de aanwezige bedienden en waren vol lof over het werk van Tehuis.

De Voorzitter,
R. ZUIJDERHOFF
De Secretaris,
F. DE MUNNIK.
Den Haag, Januari 1924.

Exploitatier rekening over 1923.

	Debet.
Bedrijfskosten	f 630
Tractementen	„ 34
Aanvulling en Onderhoud	„ 1
Saldo	„ 108

HET VAN OUDS BEKENDSTAANDE MUZIEKHUIS „TENZER“
PAUL KRUGERLAAN 114
Gramophoons in alle prijzen vanaf f 15.-
Gramophoonplaten vanaf f 1.50
Reparatie-inrichting voor alle soorten muziekinstrumenten
VERZENDING NAAR OOST EN WEST

WIE ZENDT U
de beste en billijkste diners aan huis?
Maison A. L. M. STEENBEEK
KOK
Ohmstraat 7 - DEN HAAG - Tel. M. 3147
Vleesch, Groente, Aardappelen en Soep of Toespijs, 90 ct. p. p.

Nieuwe „BERRY” modellen.
Pumps.

Lak	v. af	f 8.50
Glacé	„	f 9.50
Suède	„	f 12.50
Satijn	„	f 8.50
Bruin	„	f 11.50
Wit Glacé	„	f 12.50
Goudleer	„	f 13.50
Brocaat	„	f 15.00

Vraagt onzen Indischen Catalogus met 84 photo's onzer nieuwe modellen.
Referentiën van honderden Indische Families ter inzage

H. HESSELS & ZOON
Piet Heinstraat 115 Den Haag

Piano- en Orgelhandel „De Huisvriend”
Groot Hertoginnelaan 136 Nieuwe Rijn 49
DEN HAAG. LEIDEN.

NIEUWE DUITSCHE PIANO . f 550.-
5 jaar garantie, gepantserd raam.

NIEUW SALONORGEL, 11 reg. f 225.-
Grote keuze, lage prijzen. Speciaal ingericht voor verzending naar Indië.

Levering van Piano's en Orgels in huur en huurkoop.
J. J. STOLTENHOF Jr.

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkopen of hunne verzameling wenschen te completeeren, worden attent gemaakt op de rubriek Vraag en Aanbod in het Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË
OUD EN NIEUW

Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 1987*
DEN HAAG

PAFF naaimachines
zijn de beste. — Alleen verkrijgbaar bij
A. J. MEERPOEL

DEN HAAG Prins Hendrikstraat hoek Roggeveenstraat
DELFT Binnenwatersloot 26
Telef. M. 4863. Telef. 886.

Reparaties aan alle soorten en merken naaimachines. Speciale vakkundige emballering van Naaimachines voor Indië.

GEZUSTERS PLATTEEL
Gediplomeerde Coupeuses
Atelier voor het maken van Avond- en Wandel-Costumes
OBRECHTSTRAAT 550 :: 'S-GRAVENHAGE

IV. Opmerkingen inzake zuigelingenverpleging.

a. Worden de kinderen door de moeders of door andere vrouwen gezoogd? Hoe lang? Kent men minnen?

b. Hoe behandelen de moeders hunne kinderen met betrekking tot voeding, verpleging in gezonde en in zieke dagen?

c. Algemeene opmerkingen over opvoeding, bezighouden, bestraffing der opgroeiende kinderen. (Christelijke en Heidensche families).

d. Passen de Christelijke families beter op hun kinderen dan de Heidensche en kan men dit in cijfers vastleggen?

V. a. Algemeene opmerkingen. Wat is volgens uw meening de oorzaak der groote kindersterfte? Onwetendheid, gebrek, ondoelmatige voeding, zorgeloosheid, bijgeloof, harde dwang van volksgewoonten?

b. Wat doet u daartegen?

c. Welke maatregelen van regeeringswege, van sanitairen of algemeen opvoedenden aard meent u dat er ter verbetering dienen te worden genomen om de huwelijken vastler, vruchtbaarder te maken, ook arme jonge mannen een huwelijk mogelijk te maken, om daardoor den kinderrijkdom te bevorderen, het leven en het gedeelen der kinderen te waarborgen (b.v. controle der dorpen, beperken van bewegingsvrijheid, onderdrukken van de werving van plantages, enz.)

Bij de beantwoording wordt verzocht zooveel mogelijk de toestanden, opmerkingen e.d. door de plaatselijke uitdrukking aan te geven.

N.B. Vooral van belang is het vrouwen, die over den leeftijd heen zijn, waarop ze kinderen kunnen baren, naar het aantal geboorten (jongens en meisjes apart), misgeboorten; doodgeboren (jongens en meisjes apart), aantal gestorven kinderen en tweelinggeboorten te vragen.

De Indische Cultures.

Men schrijft ons uit Alkmaar:

Het was een gelukkige gedachte van de Kamer van Koophandel alhier, om voor de ingeschrevenen in het Handelsregister, en voor tal van andere genoodigden eene lezing te doen houden over een onderwerp, dat in zóó nauw verband staat met onzen handel en industrie, en dit pogen werd wel ten eerste gewaardeerd door eene zeer talrijke opkomst, niettegenstaande het koude en winderige weer.

Als spreker had men uitgenoodigd den heer W. J. Giel uit Den Haag, en deze begon met de aanwezigen een en ander te vertellen omtrent het eigenlijke wezen der Indische Cultures, waarbij hij den grooten landbouw voor de Europeesche markt vergeleek met den tuinbouw in Nederland en hij verder aantoonde hoe de cultures worden beheerscht door temperatuur, regenval en gesteldheid van den bodem, waarbij hij de verschillen in deze factoren, tusschen Moederland en Koloniën aangaf. Ook legde hij ons uit hoe voor een eigenlijken boerenstand uit Nederland geen plaats als zoodanig in Indië was, zoodat Indië in dat opzicht niet kan dienen als veiligheidsklep voor de hier te lande dreigende overbevolking en bestaande werkloosheid. Wel toonde hij aan, hoe Indië ons het overtollig intellect aftapt, dat aldaar nuttig werkzaam kan zijn.

Achtereenvolgens werden behandeld de suiker, de rubber en de tabakscultuur, waarbij spreker ons aan de hand van talrijke en zeer fraaie lichtbeelden een overzicht gaf van den aanplant en de verwerking der onderwerpelijke gewassen, en hij ook met grafische statistieken op het doek de betekenis dier cultures liet zien voor de wereldmarkt, alsmede de baten, die zij voor beide landen afwerpen.

Met den wensch, dat de noeste arbeid, het intellect en het kapitaal van de vele Nederlanders in Indië werkzaam, tot heil moge strekken van Moederland en Koloniën, eindigde hij zijne interessante lezing, waarbij hem een daverend applaus, gevolgd door

BESCHIKBAAR.

MATHIEU PIETERS
Art. Photographe
PRINSESTRAAT 90 (en face Molenstr.)
LA HAYE
Geopend van 9-6 uur
Zondag en Feestdagen gesloten

een in vleiende woorden gekozen dankbetuiging van den Voorzitter van de Kamer van Koophandel, den heer Arntz, ten deel viel.

Binnen kort hopen we den heer Giel weder in onze veste te zien, daar hij ook door de Nederlandse Reisvereniging alhier tot het houden eener voordracht is uitgenoodigd.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvriend

Invloed van de Indische Kunst.

Dat het aanschouwen en leeren bewonderen van Indische kunstuitingen grooten invloed ten goede oefent op ons, Westelingen, is aan geen twijfel onderhevig. Niet alleen is er een indirecte invloed door ontstaan van oprechte waardeering voor de uitvoer dezer veelgeprezen kunst, die dan op hun beurt van dankbaar belang gaan stellen in hunne warme bewoensraars, waardoor blijvende wederzijdsche genegenheid geboren wordt, maar ook onmiddellijken invloed wordt er door uitgeoefend op het denken en werken van Westerschen kunstenaar.

Dit laatste vindt ook Daniëla Gerlo, die in het jongste nummer van „Oedaya” een zeer waardeerend artikel met mooie illustraties, wijdt aan de kunstweefwerkplaat van den heer J. F. Semey, Sleedoornstraat 64 Den Haag. Zoo schrijft zij o.m.:

„Hoever de Oostersche cultuur ons vooruit is, blijkt duidelijk uit hare verschillende kunstuitingen, waaronder de handweefkunst een zeer groote plaats inneemt. Schitterende weefsels uit alle deelen van Oosten worden, vooral de laatste jaren, naar Europa vervoerd. Nimmer heeft de Indische kunstnijverheid zooveel waardeering gevonden als in den tegenwoordigen tijd.

Het mag op zichzelf een verblijdend teken zijn, dat er in onze verworpen en stillooze eeuw belangstelling is ontstaan voor de wijsheid en schoonheid van het Oosten; toch moge het onze grootste wens zijn, om zelf stijl te brengen in ons cultureele wezen — de ééne groote, universele stijl. Reeds is de het aanschouwen van al die exotische pracht, vele kunstenaars het besef ontwaakt, hoezeer „stijl” missen.

Intusschen is bij sommige jongeren een gemis sterk gevoeld, dat in hun werk reeds teekenen van haar zijn van den komenden tijd. Tot nu toe hebben wij steeds, tegenover de fraaie handweefsels van Oosten, onze antieke gobelins kunnen stellen. Deze zeker waren dit kunstvolle, kostbare werken, door alle eeuwen heen hunne waarde zullen behouden, maar... het zijn de schimmen uit een roemverleden. Zij vertegenwoordigen een tijdgeest, die wij ontgroeid zijn. Wij moeten verder, niet stil blijven staan bij het leven, dat voorbijgegaan is. In tijperk brengt zijn eigen ideeën mede en deze zullen dan ook in ieder tijdvak op verschillende wijze beeld gebracht worden.”

Reeds menig modern Europeesch kunstenaar heeft zich op de Indische kunst geïnspireerd, o.a. Toorop en L. Cachet, om maar een paar onzer grootsten te noemen. En dit zal in toenemende mate het geval zijn, nu meer en meer naar een stijlvol samengaan gezocht wordt tusschen architectuur en versieringskunst, zoo smaakvolle vlakverdeling en -vulling, het strekken lijnenrythme der Indische versieringen zullen groeiende mate erkenning en vrije navolging vinden het tot nieuw geestelijk leven ontwakende Westen.

Kunstvaardigheid en Muziekinstrumenten der Dajak

In het jongste nummer van het „Koloniaal Missie-Tijdschrift” vinden wij twee artikelen, geschreven door paters van het Apostolisch Vicariaat van Borneo, betrekking hebbende op de Dajak, uit Benoewa. In één daarvan, gewijd aan de zoo nuttig nemende werkende „Internaten”, wordt gewaagd van kunstvaardigheid der jonge Dajaks.

Pater Flavianus-Huybers vertelt:

„Zij zijn zeldzaam handig en vindingrijk! Van den grootste tot den kleinste kan ieder zijn eigendrijsfel maken. In den toltijd beoefent elke jongere dit vak; met rappe hand wordt een hard stuk hout bekapt en bekrapt, (ten slotte dikwijls fraai versierd). Een fatsoenlijke tol komt te voorschijn uit een plompen brok hout; vooral bij het laatste werk, moet men die kleine mannen bezig zien. Tot twintigmaal wordt om het draaitolletje heen koordje gedraaid, het tolletje wordt op mooi gladde grond in beweging gezet en dan ligt de jeugteling

Wanneer U bij uw leverancier van Geldersche worst, de worst ontvangt met een loodje gemerkt „Anton Hunink, Deventer”, dan verzekeren wij U, dat die Worst van prima Geldersche varkens bereid is en door vakmannen gemaakt is; terwijl wij ons verantwoordelijk stellen voor de kwaliteit.

Anton Hunink, Deventer.
Hofleverancier.

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A. DEN HAAG TELEFOON 4782

handwerker plat op z'n buikje ter aarde neer, en bestudeert ijverig, aan welken kant het ding overhelt; of het mogelijk topzwaar is of te lang van postuur ofwel een andere ziekte heeft, — om na al die proeven weer ijverig aan een nieuwe operatie te trekken. De slotsom is: een gladde, glimmende, mooie tol; eigen kunstig werk. Laat dat een Hollandsche jongen maar eens nadoen!

Is in den tijd der vischvangst: dan moeten er vischangers zijn; en goed, stevig garen of koord. Eerst zal men natuurlijk bij den pastoor gaan aankloppen en al bedelend het noodige zien aan te schaffen. Doch is onze voorraad verdeeld, dan zal men zelf eene vischangel maken; kan hier of daar onder 't huis of bij een werkplaats een stukje draad bemachtigd worden, wat kippengaas of iets dergelijks, dan is al heel spoedig een kleine of groote angel vervaardigd; netjes afgewerkt. Garen en koord wordt geklopt uit bladeren van planten, of vezels van boomen en struiken, en net zoo lang met de platte hand over de knie gedraaid en gewreven, tot men een stevig en goed koord heeft.

Fuiken maken kan de kleine Dajak óók. Dunne, lijn gespleten bamboe-stokjes gevlochten. Men krijgt aldus fuiken of korven, groot of klein, naar verkiezing. Een groote drukte en bedrijvigheid in deze „fuikmaand“. Er moet na schooltijd bamboe gehaald en rotan gezocht in de bosschen. Is al het materiaal bijeen en pasklaar gemaakt, dan begint men ijverig te binden. Bij zulke ondernemingen werkt men gewoonlijk met vier of vijf man samen en maakt ware kunststukken.

Gelukkig worden in deze Dajaksche internaat-scholen steeds eenige uren aan de zoo nuttigen handenarbeid gewijd, zelfs moeten de jongens om beurten het voedsel bereiden en alle materiaal zelf maken en onderhouden.

Moge dit navolging vinden op alle volksscholen niet alleen in de buitengewesten, maar ook op Java, opdat de Inlander de hem aangeboren handigheid en kunstzin niet verliest, door een ontwikkeling op averechts westersche wijze!

In het andere artikel geeft Martinus P. Prosper een uitvoerige, zij 't dan ook niet altijd even waardeerende beschrijving van de muziek der Dajaks, en de muziekinstrumenten bij hen in gebruik. Zoo deelt hij o.a. mede:

„Ook de Dajaks in Borneo gaan op in de muziek. We hebben op zolder 'n paar gongs liggen; als we die bij gelegenheid naar beneden halen en we laten de kinderen er op slaan, dan komt aanstonds 'n heel andere stemming onder hen en hun voetjes gaan al van de vloer voor 'n dansje. Onze vorige knecht, 'n brave oud-schooljongen ging zelden naar den zolder, of je hoorde hem even op de gong slaan en altijd kwam hij met 'n Zondagsch gezicht naar beneden.

Nu, als je ver genoeg van zoo'n muziekkorps afstaat en je niet gedwongen zijt om er lang naar te luisteren, laat ze dan maar een mopje afdraaien. 't Heeft dan wel iets van een reuzepiano à quatre-mains. 't Komt veel op 't zelfde neer, doch altijd zóó dat een Dajak er op dansen kan. 't Is wel aardig om te zien, hoe allen bij 't begin opletten zijn, om ieder z'n slag te treffen. Is er maar één, die buiten de maat slaat, heel het orkest houdt aanstonds op. Kleine kereltjes van 5 jaar zijn soms van de partij en dat gaat met den ernst van 'n grooten mensch. Als dat zaakje aan 't spektakelen is, zitten er 10 à 20 man in 't gareel, allemaal op een hoopje bij elkaar en bespelen t a w a k s, gongs en gendangs.

Deze „gamelan“ van kleine gongs geeft frisheid aan 't heele orkest, gelijk kinderstemmen aan 'n mannenkoor. Ik nam 'ns m'n stemfluitje en ontdekte de tonen: 3, 5, 6, 7, 3. Over 't algemeen doet 't heele stel instrumenten weldadig aan door zuiverheid van toon.

En verder:

„Er zijn ook blaasinstrumenten en snarenspeel. Zie daar onze wakkere schooljongens eens netjes in de pas loopen op de tonen der muziek! Bijna de helft van de 40 hanteert de fluit: „Een smidje in z'n smidse“, „'t Zonnetje schijnt zoo heerlijk schoon“, „Wien Neerlandsch bloed“, het Vlaamsche volkslied zijn hun lijfdeuntjes. Zoo gaan ze in goede stemming de school in. Ze hanteeren de dwarsfluit, door hun zelve gefabriceerd. Ze kunnen er 2 octaven mee halen en alle kruisen en mollen op spelen.”

Het verwondert ons dan ook niet te lezen, dat: de Dajak niet geheel verstoken is van muzikaal gehoor. Twee derde onzer schooljongens is met een

beetje africhten in staat om bij de Goddelijke Diensten en in de school dragelijk mee te zingen. Men heeft onder de kleine gasten zelfs heele mooie stemmetjes, als zilveren klanken, die 'n Hollandsch jongen voorbij streven. Geef ze 'n mondharmonica en in korten tijd spelen ze er wijsjes op, die ze van ons geleerd hebben. Toen hier het harmonium aangekomen was, ruim twee jaar geleden, moest er natuurlijk 'n organist gebakken worden. Om maar nooit vast te raken gaven we aan drie snuiters gelegenheid om zich iederen dag 'n half uurtje te oefenen. Eén er van bracht het in tijd van één jaar zóó ver, dat hij 't Lof speelde. 'n Leuk gezicht zoo'n Dajaks kind met lange haren, en wat kleeven aangaat, niet veel te missen, op het orgel te zien zitten.”

Zou op die missiescholen ook het beoefenen van eigen, Dajaksche melodieën en liederen worden aangewakkerd? Dat zij die bezitten, blijkt o.a. uit hetgeen schrijver verder verhaalt:

„In Sedjiram heb ik 't volgende gekke ding voor 't eerst gezien. Daar stond 'n schooljongen met open mond; 't leek of hij met beide handen bezig was een tand uit te trekken, maar ik hoorde meteen een zacht geluid als van een mandoline. Ik er naar toe. Apa itoe, vroeg ik, met m'n eersten Maleischen mond: Wat is dat? Lihathak, toewan, kijk meneer, en 't eerste gezicht deed me denken aan een naald om neuten te breien. 't Is 'n plat staafje bamboe van ongeveer 10 c.M. lang en 1½ c.M. breed. Over-langs is daarin 'n opening gesneden, met behoud van 'n veerkrachtig tongetje, dat bij de minste snok begint te trillen. Aan beide einden is 't instrumentje van 'n touwtje voorzien. Het eene eindje voor de linker-, het andere voor de rechterhand. Wat voor toon dit is? 't Is meer 'n spreekinstrument. Men houdt het ding voor den geopenden mond met den platten kant naar voren en als nu de rechterhand aan 't touwtje snokt, hoort men oe, o, a, i en e klank, al naar den stand die de mond aanneemt. Welnu hierop schijnt dit instrument te steunen. Wil men de i laten hooren, men houdt 't dingetje wat schuin, en de bij a klank haalt men de adem wat in, zoo hoorde ik ten minste hier van 'n Dajak. Wat er verder van zij; dit onnoozel dingetje wordt door de jongelingschap nog al eens gebezigd om pantons of puntlichten over te brieven naar het andere geslacht, dat nog geen blok aan 't been heeft.”

Over de Dajaksche snareninstrumenten lezen wij o.m.:

„Op 'n reisje langs de reuzerivier „Kapoewas“ maakte ik voor 't eerst kennis met een Dajaksche viool. Het fabricaat is wat goedkooper en onoeffelijker dan de Hollandsche, ofschoon zóówat dezelfde constructie. Lengte 60 à 70 c.M., met 4 tot 6 snaren bespannen. 't Ding heeft iets weg van 'n grooten soeplepel; n.l. onderaan loopt het uit in een halven bal, zoo groot als 'n middelmatige voetbal in tweeën gesneden; daarover is 'n stuk dierenhuid gespannen en midden op staat de kam waarover de snaren loopen. Van welke stof die snaren zijn en op welke manier gestemd, heb ik nog niet achterhaald; hier zag ik ze nog nooit, ofschoon ze bij onze luitjes wel bekend is. De snaren worden bovenaan bijgedraaid met houten pinnen zonder schroef. Ze worden bespeeld met 'n primitieven strijkstok. Ik kan ze niet beter vergelijken dan met 'n schuttersboog van 'n kleinen jongen: de boog van dik spaansch riet (rotan), en de pees eveneens van dunne gespleten rotan.”

Dergelijke van belangstelling getuigende beschrijvingen zijn een zeer zeker verdienstelijk werk. Het ware te wenschen dat van wetenschappelijk en muzikaal bevoegde zijde spoedig een stelselmatig onderzoek met te boekstelling plaats vond, nu er nog veel oorspronkelijks te vinden is. Op Java is men sedert kort daarmee begonnen. Waarom moest 't een Belg zijn, die 't eerst de aardige volksliedjes ginds uit den mond der Inlanders opving, om ze ons hier te brengen? Intusschen zijn wij Emiel Hullebroeck daarvoor hoogst dankbaar.

Van Week tot Week.

11-18 FEBR. 1924.

Indische reis van den heer Tillema. We vernemen, dat de heer H. F. Tillema zijn voorgenomen onderzoekingsreizen weldra zal aanvaarden. Het vertrek naar Indië heeft plaats met de „Kertosono“, een vrachtboot van de Lloyd, welke 13 Maart a.s. afvaart.

Volksraadverkiezingen. Blijkens Ind. telegrammen zijn gekozen als lid van den Volksraad P. T. A. Koesoemo Joedo (regent van Ponorogo), R. M. A. P.

BESCHIKBAAR.

WITTE PAKKEN

vanaf f 14.50

3 maal gekrompen
Indische Coupe
Wij garandeeren het juiste model

48-jarige reputatie
Vraagt Prijscourant of
Stalen

Toszending franco

F. J. LEVI

Kruiskade 5 b. d. Cools.
— ROTTERDAM —

ROVER

LEVERANCIER
OOST EN WEST

OSMOND

RIJWIELEN

BIJ

J. H. C. MERCKEL

PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127

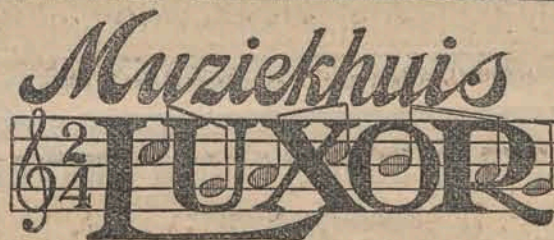
BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461

DEN HAAG

ALL STEEL

VERZENDT NAAR
OOST EN WEST

BATAVIER

GROOTE MARKT 28 DEN HAAG

GROOTE SORTERING GRAMOPHOONS
EN GRAMOPHOONPLATEN

Voor repatrieerenden speciale conditiën

„DE HOLLANDSCHE REVUE“

Veertiendaagsch tijdschrift voor Nederland
en het Buitenland.

Rijk geïllustreerd — Buitenlandsche caricaturen.

Onafhankelijke voorlichting op economisch-, politiek-
en ander gebied.

Vaste rubrieken.

Frontespiece.	Nieuwe Uitgaven.
Wereldgeschiedenis.	Revue van Nieuwe Fransche
Uitgaven.
Belangrijke Onderwerpen.	Sport en rijzen.
Karakterschets.	Luchtvaart- en Vliegnieuws.
Vaderlandsche Kunst.	Wat de Beurs deed.
Tooneel.	Kunstphotographie.
Critieken en Commentaren.	Dameskroniek.
In en om Grooten Nederland.	Kinder-Revuetje.
Het boek van de Maand.	Diversen.
Revue der Tijdschriften.	

Abonnementsprijs (speciale nummers 1924 inbegrepen)
f 5.— per kwartaal f 10.— per half jaar.

Vraagt proefnummer.

Administratie: BOSCH & ZN. Oudegracht 176, Utrecht.

Genua en Marseille

Geregelde Koeriersdiensten
voor passagiers.

Reisbureau LINDEMAN, 's-Gravenhage

Rotterdam - Haarlem
Arnhem - Groningen - Utrecht

J. A. VAN BRAKEL - UTRECHT

F. C. DONDERSSRAAT 22a

Pension voor geheele Families

PENSION-PRIJZEN NADER OVEREEN TE KOMEN

Hotel de Bellevue

BEZUIDENHOUT 15 :: 's-GRAVENHAGE

TEL. INTERC. H. 447.

Aan de Leden van „Oost en West“

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad“ is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

mogelijk maken dat het recht zeer laag kan zijn, waarschijnlijk lager dan het statistiekrecht (1/4 pct.).

Ten besluite vestigen wij nog de aandacht op de Loc. van 20 Dec., bl. 5: *Het rentabiliteitsvraagstuk der Indische havens*; de Loc. van 3 Jan., blz. 7: *De vlucht van Belawan en het Soer. Hbl.* van 7 Jan., 2e bl.: *De havenconferentie.*

De achteruitgang der S. S.

In het *Bal. Nwsbl.* (van 12 Jan., 2e bl.) beschrijft de heer *Zentgraaff* o.m. de concurrentie der vrachtauto's, die niet alleen op enkele trajecten het monopolie der Staatsspoor wisten te breken, doch er hier en daar zelfs in slaagden de S.S. bijna al het vervoer te ontnemen. De vrachtprijzen der auto's zijn óf even hoog, óf iets lager dan die der S.S.; maar de vrachtauto haalt de goederen uit het magazijn en rijdt ze tot vóór of in de toko van den geadresseerde. Bij de S.S. moet men voor het vervoer naar en van het station nog eens afzonderlijk betalen. Hoewel men op het wegecongres te Londen in 1919 heeft aangenomen dat alleen op trajecten beneden de 60 K.M. het autotransport is te verkiezen boven dat per spoor, schijnt die afstand in Indië wat grooter te mogen worden genomen ten voordeele der vrachtauto. Het is niet alleen een kwestie van goedkoopste, doch ook van gemak en vlugheid. De auto is vooral voor den Inlander het ideale vervoermiddel. De heer Z. betoogt, dat het S.S.-bedrijf zich zal moeten wijzigen en het Departement van G. B. de dreigende concurrentie der auto niet moet bezweren door uitvaardiging van beperkende maatregelen.

Het wegeenvraagstuk.

De wijze van aanleg en het onderhoud van de wegen in Indië blijven een moeilijk probleem vormen. Hebben de buitenwegen, de landwegen van Insulinde ieders bewondering, de z.g. asphaltwegen in de steden vormen voor als na een onderwerp van studie, waarvan de juiste behandeling nog niet gevonden is. De weg, die na een bewerkelijk procédé, waarin steen en teer een voorname rol vervullen, tot stand is gekomen, blijkt meermalen veel minder houdbaar dan men aanvankelijk zich had voorgesteld of gehoopt. En vaak komt men tot de conclusie dat de onderlaag niet van zoodanige geaardheid geweest is, dat de bovenlaag het kon uithouden, zoodat telkenmale moet worden opgebroken en opnieuw gewerkt. Men kan met gerustheid zeggen dat iedere z.g. asphaltweg in Indië althans eens per jaar een nieuwe beurt noodig heeft, terwijl het ieder bekend zijn kan, dat vele dier wegen, vooral op hellingen, als het ware voortdurend bewerking behoeven, om ze in een staat van berijdbaarheid te houden.

Volgens de Loc. (van 11 Jan.) zal men iedere gelegenheid dienen aan te grijpen, die contact zal brengen met personen, die voor een definitieve en economische oplossing van dit vraagstuk elders ervaringen hebben kunnen opdoen. Het blad vestigt dan de aandacht op de overeenkomst uit Amerika van den ingenieur *F. D. Horn*, super-intendant der wegen in New-York, een man met een „praktijk in asphalt“ van 30 jaren. De heer Horn komt in genoemde functie naar Indië, met een jaar verlof, in welk jaar hij verschillende opdrachten heeft te volvoeren, waarvan er een is alle ingenieurs te bezoeken, en lezingen te houden over wegeaanleg. Het is een dier praktische Amerikaanse reizen, waarop contact gezocht wordt met belanghebbenden in dit vraagstuk en de beste wegen aangegeven worden voor een oplossing, die dan zijn zal in de richting van de oplossing die men te New-York, na jarenlange proefnemingen de beste ging oordeelen.

Reeds noodigde de burgemeester van Batavia den heer Horn uit tot het houden van een lezing over den aanleg van wegen. Voor besprekingen dienaangaande zal men zich kunnen wenden tot de kantoren der Standard Oil Cy.

De pandhuisdienst.

Omtrent de resultaten over 1923 bij den Pandhuisdienst kan het *Soer. Hbl.* (van 14 Jan., 4e bl.) o.m. het volgende mededeelen: Voor de begroting van 1923 werden de gewone uitgaven geraamd op f 6.166.000; zij bedroegen f 6.286.000, dus f 120.000 hooger. De begrotingsraming der middelen bedroeg f 13.770.000; de uitkomsten wezen een totaal aan van rond f 17.000.000. Bijgevolg een meevaller van ruim f 3 miljoen. Het uitgeleende bedrag in 1923 zal ongeveer f 151 miljoen bedragen, tegen f 152 miljoen in 1922.

De reeds in 1923 ingezette bezuiniging zal ook in 1924 verder doorgezet worden door verdere versobering van personeel.

Wanneer de Tweede Kamer een beslissing heeft genomen omtrent den reeds door den Volksraad aange-

voor de bestuurshervorming de 21 ordonnanties uit voor de instelling der provincie- en regentschapsraden. In verband hiermede is dit bureau thans in overleg getreden met de verschillende departementen omtrent de bevoegdheden, welke van de centrale regering overgedragen zullen worden op de provincieraden. Deze raden zullen geen bemoeienis krijgen — dit staat thans wel vast — met de diensten der Staatsspoorwegen, Post en Telegraaf; de laatste twee, wyl men gehouden is aan internationale bepalingen. Het in gang zijnde overleg beweegt zich thans voornamelijk op bestuursgebied, terwijl eveneens de mogelijkheid en wenschelijkheid wordt overwogen om de pandhuizen van de provincies over te dragen, evenals de zoutregie. Het is vanzelfsprekend, dat die overdracht van bemoeienis gepaard gaat met velerlei moeilijkheden, terwijl het op de verschillende betrokken departementen thans wel duidelijk is geworden, dat in enkele gevallen een niet onaanzienlijke kostenvermeerdering daarmee gepaard zal moeten gaan, welke in deze tijden allerminst wenschelijk wordt geacht.

De algemeene Havenconferentie.

Den 15en Jan. begon te Weltevreden de conferentie van verschillende personen, betrokken bij het havenbeheer, om van gedachten te wisselen over enkele belangrijke vraagstukken, dat beheer betreffende. Besproken werd: I. De rentabiliteit der Ned.-Indische havens, onderverdeeld als volgt: de wenschelijkheid van het beginsel, de kansen om het doel te bereiken, o.m. het heffen van „goederengeld“, en ten slotte de mogelijke verlichting van de op de havens drukkende kapitaallasten. II. Versobering en vereenvoudiging van het havenbeheer. III. De door de havenbedrijven aan het gouvernement te betalen rente en aflossing. IV. De werking der Commissies van bijstand. V. Invoering van een havengeld in de kleinere bedrijfshavens. VI. Vergelijking tusschen de huidige lasten en tarieven, verdragen in de grootere Java-havens op de scheepvaart- en de goederenbeweging (havenkosten), mede in verband met de kosten van vervoer in het tot de betrokken haven behoorend achterland. Het *Bal. Nwsbl.* van 14, 16, 17 en 18 Jan. geeft een overzicht van een verslag van het behandelde.

De *Sum. Post* van 17 Jan. geeft het desbetreffende verslag van de Handelsver. „Medan“. Zij acht de crisis in het havenbedrijf een gevolg van de beginselen, waarop de Regeering heeft gemeend het havenbedrijf te kunnen bouwen, welke beginselen niet meer juist worden door de sindsdien ontstane werkelijkheden, doch die desalniettemin gehandhaafd werden. Deze beginselen werden neergelegd in het rapport-bezwaarschrift van de Jongh. Het rapport meende, dat de regeeringsrentabiliteit der havens als doel moest stellen, en tevens, dat dit voor de havengebruikers niet te hooge eischen behoeft mede te brengen. Opmerking verdient echter dat voor bijzondere gevallen, zooals Tangejong Priok, de genoemde commissie reeds bijzondere maatregelen aanbeval, t.w. afschrijving van een deel van het kapitaal, waardoor de haventarieven niet te hoog zouden behoeven te worden opgevoerd. De verandering, dat in het algemeen rentabiliteit met de Nematige tarieven zou kunnen samengaan, is niet juist te bepleiten. De oorzaken zijn: bouw van sommige havens in den boomtijd, waardoor het aanlegkapitaal en daarvoorrente en aflossing overmatig hoog zijn geworden, kennis van overkapitalisatie derhalve; hoogere bedrijfskosten dan vroeger verondersteld zijn; geringere goederenomsatting en dan vroeger verondersteld zijn; overschatting van den duur der toen bestaande conjunctuur en van de rentabiliteit van aanleg van sommige havens. Het vasthouden der regeering aan het enge rentabiliteitsbeginsel is de onmogelijkheid voor de havengebruikers om te voldoen, heeft nu de crisis geschapen, waaraan hierboven sprake was. De havenpolitiek is in een eenzijdig gebracht, waaruit zij zal moeten bevrijd worden; en dit kan niet geschieden, indien beide partijen in den dogmatisch op hun aanvankelijk ingenomen standpunt blijven staan. De aangewezen weg is derhalve, op de meest objectieve wijze een voor beide partijen aanneembare oplossing te zoeken. Deze oplossing moet in zich sluiten dat de kapitaaluitgaven en de rente, aan de havens besteed, als gevolg van de geheel abnormale prijzen der boomperiode, als mede de crisisuitgaven worden beschouwd en dus niet tot in de toekomst onafgebroken op de exploitatie blijven drukken. Een andere weg is er niet. In de tweede plaats dient op de exploitatie bezuinigd te worden. Vervolgens bepleit de Hvg. „Medan“ de noodzakelijkheid van een goederengeld, dat drukt op alle havens, zoowel op export als op import, en dat overal uniform is. Dit zal het

Dansen leeren in 4 Lessen

Aan de ACADEMIE DE DANSE MODERNE

N. DE PARMENTIER

: Bezuidenhoutsche weg 11 :

bestaat gelegenheid tot onderricht in de dansen die thans in de Hoofdsteden van Europa en vogue zijn. Aan beginners van elken leeftijd, zoowel aan hen, die elders geen resultaat bereikten wordt gegarandeerd, dat zij na vier lessen overal kunnen dansen. Inlichtingen dagelijks van 11 tot 12 en van 2 tot 9 uur.

Zijt Gij Abonné

van het rijk Geïllustreerde Maandblad

NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW

Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer aan bij de Administratie

PRIJS PER JAARGANG f 20.—

Te voldoen in twee halfjaarlijksche termijnen van f 10.—

Losse nummers f 2.50

Nobelstraat 20 Den Haag

Telefoon H. 1987*

Hôtel de l'Europe

AMSTERDAM

HUIS VAN DEN EERSTEN RANG

ZALEN VOOR PARTIJEN

BESCHIKBAAR.

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal / 80,000,000.-
Statutaire Reserve - 19,769,180.-
Buitengewone Reserve - 22,680,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 'S-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseringen en Financieringen.
Schriftelijke en Telegrafische Credieten.
Reiscrédietbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.

Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

't SPORTHUIS

v/h E. ARNOUITS
GRAVENSTRAAT tegenover de Bonnerie DEN HAAG

HEEREN
MODE
ARTIKELEN

PRIMA
Engelsche
Regenjassen
voor
Dames en Heeren.

Wanneer U PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote oplagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt

N.V. Drukkerij Ten Hagen
Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 1987*

Nederlandsch Administratiekantoor

Hoofdkantoor: WILLEMSPARKEWEG 4 - AMSTERDAM

Bijkantoor: 's-HERTOGENBOSCH, Parade 1, Tel. No. 1079

ALLE BANKZAKEN

Verstrekt gratis advies betreffende alle fondsen en aandelen, verhandelt valuta op termijn, belast zich met uitvoering van orders op de Amsterdamsche Beurs. S.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadloze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

nomen *nieuwen rentevoet* bij den pandhuisdienst — 2 cent rente voor elken gulden in tien, in stede van 15 dagen, zooals voor 1920 — kan worden gedacht om ook de *Buitengewesten* in de werkingssfeer van den dienst te betrekken. Men stelt zich voor in 1925 geheel Sumatra met gouvernementspandhuizen te bezetten. Waar mogelijk zullen geschikte woningen daartoe worden gehuurd. Het kader zal van het Java-personeel betrokken worden.

De zendingsarbeid.

Het dagelijksch bestuur van „het Oostkust van Sumatra-Instituut” heeft een „lezenswaardige” nota van den zendeling E. I. van den Berg over zijn arbeid onder de Karo-Bataks in druk uitgegeven. De *Deli Crt.* (van 18 Jan.) bespreekt dit geschrift en concludeert, dat wat thans door de Inlandsche Christenen hier en daar voor het uitwendige wordt gevoeld als een behoefte, de zending reeds jaren bezig is ook naar het inwendige in een geschikt vorm vast te leggen. Zij tracht de lijnen uit te stippelen waarlangs de Karo-Bataksche Volkskerk tot zelfstandigheid kan komen. Eerst als dit zelfstandigheidsidee zich meer ontwikkeld heeft, kan deze Volkskerk — welker bestuur, als een soort synode, reeds eens per jaar vergaderd tot het bespreken van zaken en het vaststellen van verschillende formules — komen tot zelfonderhoud, om weer later tot zelfuitbreiding te kunnen uitgroeien. De nota geeft, ondanks den betrekkelijk beknopte vorm, een duidelijk beeld van de beteekenis, welke de zending kan hebben — en die onder de Karo-Bataks inderdaad leeft — voor de evolutie van een volk, op den weg naar een georganiseerde gemeenschap. Waarbij de zending voor het opwekken en doen groeien van begrippen van beschaving en zedelijkheid een belangrijke taak vervult.

De *Nive Soer. Crt.* en *Java-Bode* (van 15 Jan.) citeeren de volgende „sympathieke” passage uit de „Pantjaran Berita”: De Westelingen vatten den vooruitgang op deze wereld zoo op, dat zij al hun krachten geven, al moet het ook hun leven kosten, om allerlei verbeteringen en uitvindingen op wetenschappelijk gebied te doen. De vooruitgang in het hiernamaals wordt door de Westelingen ook heel ernstig opgenomen. Zij doen veel aan den Godsdienst in Europa. En men heeft daar scholen, die godsdienstleeraren naar Indië zenden. Deze menschen laten zich door niets weerhouden hun roeping te volgen en zoodoende zijn b.v. de Batakkers tot het Christendom bekeerd. Kijken wij dan naar de Inlanders, dan zien wij, dat het met dien vooruitgang treurig is gesteld. Landgenooten, die Westersche kunde hebben opgedaan, werken slechts voor zichzelf. Laat ons het Westersche voorbeeld van volharding volgen.

UIT DE INLANDSCHE PERS

Zwakheid van de Indische Regeering.

Wanneer de geschiedschrijvers de geschiedenis zullen schrijven van het jaar 1923, dan lijdt het geen twijfel of zij zullen daarvan schrikken.

Zelden toch gaf een jaar, als het jaar 1923, zulk een ophooping van verrassende gebeurtenissen.

Het zou, zegt de medewerker in de „Perniagaan” van 29 September 1923, te ver voeren wanneer al het wereldgebeuren en de gebeurtenissen in China hier thans werden bekend gesteld, doch, wanneer men voorloopig Nèd-Indië neemt, dan is het Bataviaasche politie-schandaal toch zeker wel eene donkere bladzijde in de geschiedenis van dat land.

Vele personen vragen zich af, hoe het mogelijk is geweest dat dergelijke onregelmatigheden hebben kunnen voorkomen en werpen de schuld daarvan op het ouderwetsche stelsel.

Anderen beweren dat de sedert vele jaren bestaande achterstand bij de Algemeene Rekenkamer en bij het Departement van Binnenlandsch Bestuur de oorzaak is dat men niet in staat is geweest de door den hoofd-commissaris van politie Van Rossen ingediende staten te onderzoeken.

Dat moge waar en juist zijn en misschien de gelegenheid bieden den omvang der gepleegde onregelmatigheden te verdoezelen, volgens het inzicht in deze aangelegenheid van den schrijver, moet hij, tot zijne groote spijt, de schuld ten deze werpen op de Indische Regeering en hare onwillige ambtenaren.

Het is de zwakheid der Indische Regeering geweest, die de gepleegde ongeregeldeheden mogelijk hebben gemaakt.

Sedert een jaar toch hebben de nieuwsbladen, zelfs tot aan den Volksraad toe, het Bestuur gewezen op het gebrekkige werk van de zoogenaamde Retour-commissie,

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting

sie, welke door tal van ambtenaren in het leven te roepen.

Doch wat deed het Bestuur? In plaats haar verwarden arbeid te belemmen zond het zulk een antwoord, dat de in de zaak betrokken ambtenaren hun werk nog konden uitoefenen.

In het antwoord deed men uitkomen, dat de Retour-commissie ingebrachte gevallen slechts syndicaal voorkwamen, terwijl men ter geruststelling de, dat, waar onder de duizenden ambtenaren schien een 2- à 3-tal plichtverzakkers waren, het puur in de Retour-Commissie geen algemeenen misstand moest zien.

De voorgebrachte feiten waren wel verboden delingen, doch wat gebeurde was liet men op zijn bevel. Den ambtenaren werd verzocht in den vervolgende handelingen na te laten.

Is hiermede de zwakheid van het Bestuur niet wezen, vraagt de schrijver?

Destijds is er veel rumoer geweest, toen na het onderzoek naar de misstanden op de douanekant gebleken was dat het personeel, door het in ontvallen van tal van goederen, omkoopbaar was.

De Regeering liet haar dommekracht-machine en bepaalde zich er slechts toe eene circulaire te zenden en daarin te verklaren, dat de gepleegde delingen niet fraai waren en dat zij bij herhaling dergelijke feiten niet stil kon blijven zitten.

De betrokken ambtenaren, over deze opmerking hooger hand ontstemd, dienden daarop eene protestatie in.

Getuigt zulk een optreden niet van zwakheid Regeering, vraagt de schrijver opnieuw?

Onder zulk een zwak beleid moet men, zegt hij, verwonderen over het feit, dat de door Van Rossen en zoo vele anderen gedurende langen tijd gespeelde komedievertoningen nog aan het licht zijn gebracht.

Ware Van Rossen niet zoo overmoedig brutaal weest, dan zouden de anderen, tengevolge van de zwakheid van het Bestuur, nog langen tijd hunne slechte praktijken hebben kunnen voortzetten.

Zachte genesheeren maken stinkende wonden, het spreekwoord.

Het ophalen van al de geheimen van Van Rossen geen nut stichten, wanneer niet tegelijkertijd de ambtenaren worden opgeruimd.

En daarvoor is noodig dat de Regeering hare zwakhouding tegenover schuldige ambtenaren laat veranderen.

Men vindt het uitstekend dat de Landvoogd zich delijk hoogst ontstemd toont over hetgeen gebeurd, doch verwacht tevens dat hij geen vrees zal koesteren voor mogelijke spaken.

Flinke daden en verwijdering uit den dienst van schuldigen zullen meer effect uitoefenen dan van schuwende circulaire.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

China en Rusland. II (Slot).

De heer Karakhan had zijn intrek genomen in het groote gebouw van de Bank of Communications, waar de heer Liang Shih Ji zulke groote belangen heeft en tevens groot-aandeelhouder is in de Wu Tung Steamvaart Maatschappij, wier schepen de Sungari-rivier varen.

Sedert Chineseesche vaartuigen van af het jaar 1911 Amoerrivier niet meer mochten opvaren, was het het hoogste belang de scheepvaart op de Sungari-rivier te bevorderen.

Het punt, waar de Sungar- en Amoerrivieren zich eenigen is de uiterste grens van China en het begin het Russisch-Oost-Siberië-gebied.

Er ligt daar ter plaatse één Chineseesche torpedoboot, zoodat verschillende Russische torpedobooten, die grenspunt hebben te bewaken en er voor moeten zorgen dat de schepen op hun eigen territorium blijven.

Voor den heer Liang Shih Ji is het van groot belang de heeren Karakhan en Chang Tso Lin tot overeenstemming komen, want dientengevolge zouden de grenzen definitief kunnen worden vastgesteld en zou er kans staan dat de vroeger bestaande hebbende drukke communicatie te water tusschen Oost-Siberië en China hersteld.

Voor den heer Rodney Gilbert, die als redacteur van „N. C. Herald” te Hongkong de Engelsche belangen van staat en geen bijzondere sympathie heeft voor den Karakhan, is deze geëmbrouilleerde grenskwestie

„SALLANDIA

(GEDEPONEERD FABRIEKSMERK)

LINOLEUMWAS - WRIJFWAS

DE BESTE

CHEMISCHE FABRIEK „SALLANDIA”, ZWOLLE

BESCHIKBAAR.

Garage NASSAU
 SCHELPKADE 42 b.d. Javastraat DEN HAAG
 Verhuren van Luxe Auto's
 tegen taxi-prijzen
MAAND-AUTO'S
 Tel. H. 7503 Tel. H. 7504

Te koop. Gr. Hertoginnel. 252,

tusschen Archimedesstraat en Voltastraat, compleet eiken Slaapkamer-Ameublement met litsjumeau en toebehooren f 300.-; Chesterfield Sofa, Canapé, Bergère, Fauteuil, 4 Stoelen en Tafel, bijeen f 450.-; prima Piano, Duitsch merk „Garn“ f 350.-; eiken Eetkamer-Ameublement van de Firma Allan f 550.-; eiken Boekenkast f 45.-; Oud-Hollandsch eiken Bureau-Ministre f 110.-; Prima verstelbare Divan f 25.-; Prima velvet Divankleed f 25.-; en nog verschillende andere benodigdheden.

In dezen tempel kan men vele fraaie antieke voorwerpen zien, w.o. die, welke bezield worden voor het gebed.

Hij wordt evenwel weinig bezocht. De oudste Bataviaasche Chinese tempel is die te Antjol, welk gebouw tijdens het bestuur van den Gouverneur-Generaal Jan Pieterszoon Coen werd opgericht.

Aangezien hij ver van het centrum der stad is gelegen, is het bezoek eveneens gering.

Bovendien is, volgens de verklaring van den bewaker van het gebouw, het verkrijgen van drinkwater moeilijk.

Het moet worden verstrekt uit de nabijgelegen oude militaire versterking, die vroeger diende voor verdediging.

De omgeving is geheel bosch geworden, terwijl daarin een graf wordt aangetroffen van een onbekend gebleven Arabier.

Literatuur-Overzicht.¹⁾

Blaadje voor het Volkscredietwezen.

No. 12 van den elfden jaarg. opent met de volgende merkwaardige, in het ooglopend zwaar gedrukte mededeeling:

De administrateur van eene der afdelingsbanken in Midden-Java strooit rond dat een der ambtenaren van de Centrale Kas retour-commissie zoude genieten van de National Cash Register Cy.

Hij lastert.

De Directeur der Centrale Kas: J. UDEN MASMAN.

Verder bevat dit Nr. onder verschillende kleinere bijdragen, een zeer uitvoerige economische beschrijving van de desa Wiroen (regentschap Koeto Ardjo), in betrekking tot de credietverhoudingen onder de bewoners, door C. L. Loriaux en Dr. C. L. van Doorn.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Uit den inhoud van dl. 63 (1923), afl. 6. Over het Caghalte van het bloed, in het bijzonder in de tropen, door Dr. W. Radsma. — Filariasis-onderzoek over dag, door Dr. J. Haga. — Klinische und experimentelle Untersuchungen über spirochaetenerkrankungen und Spirochaeten (in Deli, Sumatras Ostküste), von Dr. G. Baermann. — De Septic-tanks van Soerabaja, door F. C. Frumau. — Oogziekten op Java, door J. de Ruyter. — Jaarverslag van het Ooglijdersgesticht van het Leger des Heils te Semarang over de jaren 1913—1920, door Dr. W. A. Wille. — Sterilisatie van drinkwater door gloor, door M. L. van Breen en Ir. C. P. Morn. — Over de wijze van verspreiding der pest op Java, door Dr. L. Otten (met kaart). — De cursus over tropische hygiëne en tropische geneeskunde in het Koloniaal Instituut te Amsterdam, door A. H. de Chauffepié.

Zendingsperiodieken.

Berichten St. Claverbond. Febr. '24. Eerste R.K. Normalschool voor Javaasche onderwijzeressen te Ambarawa, door J. Gitsel S.J.

Nederlandsch Zendingsblad. Febr. '24. Mr. K. G. F. Steller, Dienaar des Woords op Sangi 1899—1 Febr. 1924. — Groei van het werk op Nieuw Guinee, door F. J. F. van Hasselt. — Javaasche Zondagsscholen, door J. M. S. Baljon.

Orgaan Ned. Zendingsvereniging. Febr. '24. Onze onderzoekingsreis door de landschappen Roembia en Polea, door H. van der Klift.

Alle den Volcke. Febr. '24. Verbodsbepalingen bij de Toradja's (slot), door J. Belksma.

De Macedoniër. Febr. '24. Javaasche predikanten in Zendingdienst, door D. Bakker. — Taalstudie en Nederlandsch Bijbelgenootschap (vervolg), door D. K. Wielenga. — Overzicht van de Midden-Java Zending, door D. Pol.

Onze Missiën in Oost- en West-Indië. Febr. '24. Het schoolwezen op Flores, door G. v. V. — Muziek-instrumenten der Dajaks, door M. P. Prosper. — Internaten op Borneo, door F. Huybers. — De Karaïb en zijn taal (vervolg), door W. Ahlbrinck. — Java aan het woord.

Neue Allgemeine Missionszeitschrift. Febr. '24. Dr. J. W. Gunning. Ein Wort zum Gedächtnis, von E. Kriele.

Jaarverslag Burgerl. Veeartsenijkundige Dienst.

Werden de jaarverslagen van dezen tak van dienst steeds gepubliceerd in het Jaarboek van het Departement van Landbouw, hieraan is een eind gekomen met het verslag over 1922, dat als afzonderlijke publicatie (bij

1) Wegens plaatsgebrek deze week sterk bekort.

zeer moeilijk te behandelen onderwerp. Hij ziet echter, evenals de gezanten van Frankrijk, Engeland en Amerika te Peking, met groote scherpzinnigheid den loop van zaken aan.

In Mantsjoerije, waar het Zuidelijk gedeelte onder Japansche leiding staat, heeft Japan, dat met Amerika samenwerkt, de grootste belangen.

Op den Chineschen vasten wal kan Japan, langs de Chinesche kust tegenover zich, geen andere mogendheid verdragen.

Voor de Japansche regering is dit een regeerings-principe.

Aanzienlijk zijn eveneens Engelsche en Fransche belangen betrokken bij het werk van de Russo-Asiatic Bank. Tijdens de revolutie wisten die mogendheden veel Russisch kapitaal aan die Bank te onttrekken.

Men vraagt zich thans af of de heer Karakhan, die nog steeds in Mantsjoerije verblijft houdt, tot overeenstemming zal komen met den heer Chang Tso Lin dan wel met de regering te Peking?

Ook is het eene vraag of hij niet den weg van den heer Joffe zal volgen en in Japan met de Japansche regering tot eene overeenkomst tracht te geraken, dan wel in overleg met den Franschen gezant de Engelsche en Amerikaansche belangen zal tegenwerken?

Hoe het zij, de oplossing van het vraagstuk blijft moeilijk en de vreemde gezanten volgen den loop daarvan met de grootste belangstelling.

Chinesche Oudheden en Monumenten te Batavia.

Het is algemeen bekend dat toen de Nederlanders voor de eerste maal in Ned.-Indië kwamen, er reeds jarenlang Chineezers gevestigd waren.

In den regel bleven zij daar, in tegenstelling met de Nederlanders, die, behoudens enkele uitzonderingen, na volbrachte taak, naar hun land terugkeerden.

Voor de Chineezers is daarvan het gevolg geweest dat zij in het bezit zijn gebleven van vele oude voorwerpen, welke door erfenis in handen van jongere geslachten zijn overgegaan en die thans dikwijls zeer waardevol zijn.

Onder de overgebleven monumenten vereeren de Chineezers vooral de vele Chinesche bedehuizen.

Daaronder worden niet verstaan de ongeveer in de Benedenstad Batavia aanwezige 20 kleine woningen, waarin een altaar is aangebracht en die gemakkelijk naar elders zouden kunnen worden verplaatst, doch wel de oude grotere tempels met 2 en meer altaren, omgeven door tal van versierde beelden.

Die versieringen, dikwijls bestaande uit fraaie erfstukken, werden geschonken door geloovigen, hetzij uit drang om te offeren, hetzij uit zucht om ze doelmatig te bewaren.

In het algemeen evenwel bewaren de Chineezers de oude erfstukken zelf en laten die zien aan hen, die daarin belangstellen en er om vragen.

Wenschen zij ze te verkoopen dan is er vooral bij de Westeralingen belangstelling genoeg.

En dat deze ze gaarne bewaren en op prijs stellen, bewijst wel de Tentoonstelling van Chinesche voorwerpen, welke door den Bataviaaschen Kunstkring werd georganiseerd.

De bedoeling der Westeralingen is natuurlijk om die voorwerpen later naar Nederland mede te nemen.

Dat is wel een verlies voor Indië, doch gelukkig is de aanwezige voorraad nog aanzienlijk.

De Chinesche tempel in Gang Tepekong, welke naar Pintoe Besi leidt is gevestigd in de vroegere woning van den Gouverneur-Generaal Van Imhoff.

Op welke wijze die overgang heeft plaats gehad, weet de schrijver niet, in het 25 Sept. '23 Nr. van „Perniagaan“.

Het terrein is omgeven met een ijzeren hek, waarin ijzeren deuren, hetgeen de reden is dat aan die plaats de naam van Pintoe Besi is gegeven.

Aan beide zijden van het gebouw stonden fraaie palmboomen.

Het is mogelijk dat die rijen boomen vroeger zich uitstrekten tot aan den openbaren weg en toen een fraai gezicht opleverden, thans zijn zij er echter niet meer en is een groot gedeelte van den weg Kampongweg geworden.

Gouverneur-Generaal van Limburg Stirum bezocht dezen tempel 5 malen en schonk aan de Chineezers een fontein voor het terrein, waarna de Chineezers er nog 2 fonteinën lieten aanbrengen.

Op 20 Meter afstand van den tempel is een heilig graf, doch tot groote verbazing van de redactie van de Perniagaan, weet men niet wie daar begraven ligt.

Een andere tempel in deze buurt is gelegen op niet verryen afstand van de woning van den vroegeren Landvoogd van Imhoff.

Het terrein is uitgestrekt en de vloer van het gebouw met roode steenen bedekt.

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD

VOOR UW

Reclamecampagne.

V. MASSARO

KAMPERSINGEL 50 - HAARLEM

LEVERANCIERS VAN MARMER, MOZAIEK, STEEN- EN HOUTGRANIET VLOEREN, LAMBRIZEERINGEN, AANRECHTBLADEN GOOTSTEENEN, TRAPPEN, PLINTEN enz.

CONSTRUCTEUR VAN BETONWERKEN

Specialiteit in KUNSTSTEEN EN KUNSTMARMER

Dienstverrichting „VOORWAARTS“

Jan Evertstraat 19 - Telefoon H. 6684.

Door deze hebben wij de eer U te berichten dat de afdeling Den Haag der Vereeniging „Voorwaarts“, (Bond van gepens. en gegag. Militairen van Oost- en West-Indische Leger), heeft opgericht eene dienstverrichting, ten doel hebbende een gedeelte van die Oud-Strijders, de strijd om het bestaan te helpen verlichten. De te verrichten werkzaamheden zullen slijpt worden uitgevoerd, terwijl de kosten zoo billijk mogelijk berekend worden.

Gaarne Uwe welwillende medewerking hierin tegevoet ziende.

Hoogachtend,

HET BESTUUR.

Zeilen en Linoleum wrijven. Boenen, Schuren en Schrobben, Poetsen, enz.

TARIEF

Met wagen 10.60 per uur en per man
 „ fiets 10.60 „ „ „ „ „ „
 Zonder wagen 10.50 „ „ „ „ „ „
 Innen van kwitanties. 10.80 per uur.
 Voor vervoer van brandkasten en piano's speciaal tarief.
 Bezorgen van brieven en circulaire's volgens overeenkomst.

MESSEN SLIJPEN EN POLIJSTEN vanaf 75 cent per dozijn, met inbegrip van afhalen en thuisbezorgen.

**PIANO'S
 RIPPEN
 P. Heinstraat 42
 DEN HAAG**

Ook in huur en in huurkoop

M. A. VREESWIJK

WIJNHANDEL - UTRECHT

Uitvoerige Prijscurant op aanvraag gratis.

BESCHIKBAAR.

**Heeren- en Dameskleeding
naar Maat**

Billijke Prijzen Prima Stoffen Eerste Snit

Gelegenheid tot Abonneeren

AANBEVELEND,

WILLEM VAN HOUT

MOLENSTRAAT 47B TEL. H. 2324

BESCHIKBAAR.

STENDERT BRUIN

VALERIUSSTRAAT 70-72 LUBECKSTR. 31
DEN HAAG

Manufacturen Lingerieën Bonneterie Tricot Onderkleeding waaronder Janssen & Tilanus Vriezenveen	Dames- Confectie met speciale Maatafdeeling
---	--

FILIAAL: Neptunusstraat 76-78, SCHEVENINGEN

**ARBEIDSBEURS VOOR
DEN OUD-IND. MILITAIR**

Gevestigd te NIJMEGEN

Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867

Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
Zaterdag na 12 uur gesloten.

Directeur: A. VAN BOXTEL,

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te
AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.
DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschkade 34.
ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24a.
ARNHEM, G. J. Hoetink, Emmastraat 58.

N.N. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen. Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

F^A N. LOEB, Noordeinde 107-109

TEL. H. 3149 DEN HAAG OPGERICHT 1882

Levert op **afbetaling:**

KLEEDING voor Heeren, Dames en Kinderen
MEUBELEN, BEDDEN, TAPIJTEN, Gordijnen
Complete Woning-Inrichtingen

Gramophoons - Rijwielen - Kachels - Lampen - enz. enz.

Ruygrok en Co. te Batavia) is verschenen. De verwerkte gegevens zijn thans veel uitvoeriger dan voorheen en bevatten voortreffelijk studiemateriaal voor hen die belangstellen in den veestapel van den Indischen Archipel.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 28. Mond- en klauwzeer. — Bemeesting van theetuinen, door Dr. Deuss. — De katoenkultuur in Australië. — De Ned. Indische in- en uitvoerhandel sedert 1913 (vervolg). — De koffiesituatie. — De rubbersituatie. — Korte berichten uitgaande van het Algemeen Proefstation voor den Landbouw. — Overzicht van de productenmarkt.

Staatsinstellingen van Ned.-Indië.

Bij J. H. de Bussy te Amsterdam is verschenen het tweede deel der vierde, herziene uitgave van Prof. Mr. Ph. Kleintjes' werk over de Staatsinstellingen van Nederlands-Indië.

Door toevoeging van aanvullingen en wijzigingen op beide deelen is dit standaardwerk tot den allerlaatsten tijd bijgewerkt.

Jaarboek van de Landbouwhoogeschool te Wageningen.

In het dezer dagen uitgekomen vijfde jaarboek van de Landbouwhoogeschool is als eerste bijdrage opgenomen een rede, uitgesproken door den Rector Magnificus Dr. J. C. Kielstra, getiteld: Omvorming in de Inlandsche samenleving van Nederl. Oost-Indië.

Opnemingen in Ned.-Indië.

Verschenen is het verslag van de permanente commissie voor opnemings- en kaarteeringswerkzaamheden in Ned.-Indië over de jaren 1918 t/m. 1922, een hoognoodige samenvatting van beschikbare gegevens, als resultaat van het werk van verschillende takken van dienst (Irrigatie, Bruggen en wegen, Boschwezen, Spoor- en tramwegen, Mijnwezen, Waterkracht en electriciteit. Wat den Topografischen Dienst betreft wordt in hoofdzaak verwezen naar de gedrukte jaarverslagen).

De talrijke kaarten geven een uitstekend beeld van den stand der metingen in den Archipel op 1 Jan. 1923.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 45. Kunst en kunstvaardigheid in Indië (vervolg). — Nieuwe mededeelingen van Dr. A. C. Kruijff over de Toradja's (ontleend aan een voor den kolonialen vacantie-cursus voor geografen gehouden voordracht). — Eene ijkverbranding te Singaradja op Bali, door Dr. P. Wirz (vervolg). — Inreerede Prof. Schuffner (De hygiëne en hare toepassing bij de vrije bevolking in Ned.-Indië). — Iets over de bevolking van Selébes (wordt vervolgd).

Afl. 46. Kunst en kunstvaardigheid in Indië (vervolg), door N. — Nieuwe mededeelingen van Dr. A. C. Kruijff over de Toradja's (vervolg). — Een nieuwe spoorlijn in de Preanger; een interessant werk (met kaart der nieuwe lijnen ten zuiden van Bandoeng), door J. M. I. Reitsma.

De avonturen van Willem Ysbrantsz. Bontekoe.

Het reisjournaal van Willem Ysbrantsz Bontekoe van Hoorn, die in 1618 een zeer avontuurlijke reis naar Indië deed, behoort tot een der aantrekkelijkste boekjes welke veel malen zijn herdrukt. Thans heeft de hr. J. J. Moerman, hoofd eener school te 's-Gravenhage, in een voor de jeugd bevattelijke vorm het werkje opnieuw uitgegeven, geïllustreerd met de plaatjes van een der oude drukken.

Het is verschenen bij Wolters te Groningen en opgenomen in de reeks: 't Boeiende boek. Verhalen voor het lager- en voortgezet lager onderwijs, onder redactie van G. van Hees en J. B. Ubink.

Tijdschrift voor Economische Geographie.

In het Febr.-Nr. een artikel van den hr. W. A. Zegers Rijser, naar aanleiding der beschouwingen van den hr. E. Schmülling: „Californië, de tweede rijststaat der Ver. Staten”, in hetzelfde tijdschr. De mededeelingen welke de hr. Schm. daarbij vergelijkenderwijs over de rijstcultuur in Ned.-Indië deed, bevredigden den hr. J. R. niet. Met verschillende voorbeelden toont hij aan dat de hr. S. een veel te optimistischen kijk heeft op de mogelijkheid van het opvoeren der rijstproductie in een mate, die van merkbaren invloed kan zijn op het importcijfer.

De rubriek Bibliographie bevat o.m. een uitvoerige bespreking door Prof. Kielstra van Prof. Treub's werk: Nederland in de Oost.

De Indische Mercur.

Uit den inhoud van No. 6. De positie en de betekenis van de Java-suikerindustrie, door H. Ch. J. van der Mandere. — Onderzoekingen over de bloedziekte der bananen op Celebes, door Dr. E. Gümman, besproken door Prof. Dr. J. Westerdijk. — Kultuurberichten.

**Lunchroom
DE OUDE VETTE HEN**

DEN HAAG bij het Stadhuis

— Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zoodaende de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur over oliën, vetten en wassen.

Inhoud van No. 7. Uitvoer uit Java van suiker oogst 1923, door Dr. H. C. Prinsen Geerlig. — Cultuur selectie van den oliepalm (Elaeis guineensis Jacq.) in Ned. Indië. Voordracht, door J. G. J. A. Maas. — De invloed van den ouderdom van de bibit en andere factoren op den levensduur en de opbrengst van sawahpadi, door P. van der Goot, besproken door Dr. C. J. J. van Hall. — De voedselvoorziening op Java en Madoera. — De Ned. Indische in- en uitvoerhandel sedert 1913. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zoodaende de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur over aetherische oliën, boschwezen, gommen, specerijen, voedingsmiddelen vruchten.

De Tropische Natuur.

De Jan.-afl. bevat een interessant, geïllustreerd artikel van Dr. H. C. Delsman over de inrichting en de bewoning van het onlangs te Batavia geopende zee-aquarium, dat zich, blijkens de Ind. bladen, in een zeer groot bezoek mag verheugen. Het oude Batavia heeft blijkbaar naast het „heilige kanon” een nieuwe attractie gekregen.

Een niet minder belangrijke, eveneens geïllustreerde bijdrage is van de hrn. B. T. Palm en S. C. J. Jochems die schrijven over den Sang-palm van Sumatra, welke in het noordelijk gedeelte van Sumatra's Oostkust voorkomt en welks bladeren de bevolking benut als dakbedekking der woningen.

Suriname.

„Tora bij de Trio's”, door mevrouw A. den Tex-Boissevain. Geill. door Sj. Kuperus. N.V. Drukkerij Jacob van Campen, Amsterdam.

„Wat is dat voor een boek”, vroeg ons een vriend heelmaal uit Palermo. Wij kenden het niet, maar bestelden het dadelijk, begonnen het te lezen en lazen het in één adem en met klimmende belangstelling door. Het boek is misschien bedoeld voor jongelieden, maar ook volwassenen zullen er ten zeerste door geboeid worden. Wij lazen zelden een aardiger boek van avonturen.

Vele jaren geleden hadden wij het genoegen mevr. den Tex in Suriname te ontmoeten. Wij waren toen getroffen door hare groote belangstelling in en kennis van de flora en fauna van het land en we dachten: daar zullen wij wel een boek over krijgen. Het boek dat wij verwacht hadden is uitgebleven, maar nu is „Tora bij de Trio's” verschenen. Tora is een allerliefst, flink meisje en het boek is haar dagboek. Haar moeder een superieure vrouw.

Van den inhoud zullen we niets verklappen. Allen die belangstellen in Suriname en voorts alle jongelieden, die van een boeiend reisverhaal willen genieten, moeten het boek koopen. Een trouwvulle was het de reis te doen aangevangen bij het begin van den wereldoorlog, waardoor een aardige complicatie ontstond.

De illustraties zijn meerendeels zeer goed. Of wij dan geen bemerkings hebben? Zeker; zelf bedenkingen, maar daarvoor hebben wij hier geen plaats.

Wij kunnen de verzoeking niet weerstaan uit het „nieuw schrift” het volgende over te schrijven:

„O, lieve hartelijke bewoners van Paramaribo. Ik heb heel zeker nog eens naar jullie toe. Ik houd van alle en allemaal. Van de eenvoudige, deftige praal van het gouvernementshuis, van de gezellige officiersgezinnen op Fort Zeelandia. Van de oude Surinamers, die voelen voor hun land. Van de kersverse ambtenaars uit Nederland die wel veel foeteren en aan de vleeschpotten van Egypte denken, maar vóór ze 't zelf merken Surinamers zijn geworden en o zoo hard werken, veel harder dan ambtenaars in Europa hoeven te doen.

Ik houd van de negers, die zoo vroolijk en onbezorgd zijn en willen leven als „de liliën des velds”, ik houd van de sombere koelies. Ja, zelfs van de Chineezers, want ik heb mijn Chineesche vriendje weergevonden en met zijn ouders kennis gemaakt.

Maar 't meest houd ik van de Indianen en wat ik daarvan terugvond in de maatschappij van Paramaribo. De geleerdste van allen had Indiaansch bloed in de aderen. Wij zagen hem veel.”

In ons vorig nummer namen wij uit „Het Vaderland” een verslag over van een lezing van den oud-Gouverneur Staal. Uit „Het Vaderland” van 9 Februari hierover het volgende:

IN KRINGEN

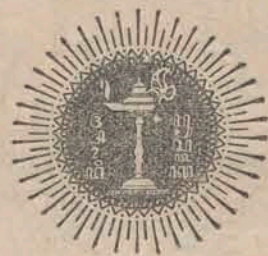
waar men tot oordeelen bevoegd is, beschonwt men Aambezanzalf van broeder Benedictus als het eenigst, nooit falende middel. Prijs p. p. f. l. — Verkrijgb. bij de voorn. drogisten

Wij fotografeeren U thuis
zonder verhooging

INLICHTINGEN:
FOTO-PERSBUREAU
Lange Poten 15a - DEN HAAG - Tel. H. 1741

Zeebaboe's en Jongens
beschikbaar. 203

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
Advies Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

ADI-POESTAKA
Boekhandel en Uitgevers-Mij.
L. v. Meerderv. 332 - Den Haag
Tel. M. 5611.

Hoofddepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut” en van „De Commissie voor de Volkslectuur” te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties. Prijs: f 3.20.

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Etsen van Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en Mohammedanen in Voor-Indië.

De Javaansche Danskunst

door TH. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties. Prijs: f 3.20.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche grooten heeft verkeer, is de eerste, die ons op systematische wijze in het wezen der Javaansche danskunst inleidt.

Het werk wordt o.a. verlucht door opnamen van Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Besko-Wiromo”, waardoor de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis maakt met de elementaire bewegingen van den Javaanschen dans.

De Geur van Moeders Haarwring

door NOTO SOEROTO.

2E DRUK.

Prijs f 3.75.

Uit de Persbeoordelingen:

„. . . Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie ons *dwingt* ze met die van onze grootste poëten te vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaanbaar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt!”

[JOHAN KONING in „Weekblad voor Indië”.

„. . . Hoe devoot en hoe vol bijde ontroering zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder bezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefdelief van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet eischt of afsmeekt, maar slechts dankt en bidt en vereert . . . De schoonheid van zijn vaderland en de monumenten van de beschaving van zijn heetgeliefd volk brengen den dichter tot geestdrijf en het lied rijst uit zijn ziel”

PETER V. ARKEL in „Nieuws van den Dag van Ned.-Indië”.

Januari een zeer belangrijk artikel over het rapport van de Indische delegatie betreffende de emigratie naar Britsch Guiana.

Wij hopen daarop terug te komen.

In het mooie „Gedenkboek van het Algemeen Nederlandsch Verbond bij gelegenheid van zijn 25-jarig bestaan 1898—1923” nemen de West-Indische Koloniën — om deze benaming nog maar te gebruiken — een waardige plaats in. De heer Fred. Oudschans Dentz, een warm vertegenwoordiger van het Verbond en die reeds menige belangrijke historische studie over Suriname en Britsch Guiana op zijn naam heeft, schrijft een zeer gedocumenteerd artikel over Suriname, verlucht met mooie foto's en een tekstkaartje, waarbij hij eenige interessante beschouwingen laat aansluiten over de voormalige Nederlandsche koloniën Berbice, Demerara en Essequibo.

Over de kolonie Curaçao, van de hand van Dr. B. de Gaay Fortman, Algemeen Secretaris-Penningmeester van het Verbond, een voortreffelijk geschiedkundig overzicht, met foto's van de verschillende eilanden en een portret van Petrus Stuyvesant.

Het „Gedenkboek” neemt een waardige plaats in onder de (in het vorige jaar) verschenen gedenkboeken.

De berichten die telkens opduiken over den verkoop aan Amerika van de West-Indische Koloniën — Nederlandsche, Fransche en Engelsche — beginnen te gelijken op de zeeslang. Deze dagen zijn ze weer opgedoken, zooals blijkt uit de volgende berichten in de N.R.Ct. van 13 Februari, Ochtendblad A en B:

„De Fransche regering spreekt officieel de bewering van zekere bladen tegen, dat zij ooit van plan zou zijn geweest, eenige van haar koloniën o.a. de Antillen, aan de Ver. Staten te verkoopen. De Amerikaansche regering zelf heeft trouwens dit gerucht bespottelijk genoemd.”

„Uit Washington wordt gemeld, dat het bericht in de Fransche pers, dat de Ver. Staten in ruil voor de Fransche bezittingen in West Indië de Fransche schuld zou annuleeren en tevens de Fransche schuld aan Engeland zou overnemen, in Amerikaansche kringen belachelijk wordt genoemd. Zelfs, zoo wordt gezegd, indien het uit een oogpunt van strategisch belang voor de Ver. Staten wenschelijk zou zijn, om de bedoelde eilanden te verkrijgen, zou de waarde van dit bezit toch in geen deele in verhouding staan tot de drie biljoen dollar schuld van Frankrijk. In herinnering wordt gebracht, dat de prijs, welke in 1917 aan Denemarken voor de Virginia eilanden werd betaald, slechts \$ 25 miljoen beliep.”

Onze lezers zullen zich herinneren dat de Britsche Regering meer dan eens in de krachtigste bewoordingen heeft verklaard dat Britsche koloniën niet te koop zijn. En ook onze Regering heeft ondubbelzinnige verklaringen afgelegd. Niettemin duikt de zeeslang nu en dan weer op.

In het vorige jaar hebben wij het bericht uit Suriname medegedeeld dat Gouverneur van Heemstra het plan had in Mei met verlof naar Nederland te komen. Nu vinden wij in „De Telegraaf” van 16 Februari het volgende bericht: „Naar aanleiding van de berichten over de terugkomst van den gouverneur van Suriname, mr. A. J. A. A. baron van Heemstra, kunnen wij mededeelen, dat de heer Van Heemstra gebruik zal maken van een verlof van twee maanden, dat bij zijn benoeming vooruit werd vastgesteld.

In de eerste helft van Juni wordt de heer Van Heemstra in ons land verwacht.”

Curaçao.

De herziening van het Regeeringsreglement.

V.

Wij herinneren ons eens bij een klein geschil in de kolonie een lid van den Kolonialen Raad zich aldus te hebben hooren uiten: „ja, ziet u, als vertegenwoordiger van het volk. . . .” Ofschoon van dikdoenerij noch de Raad noch de leden in het algemeen kunnen beschuldigd worden, was dat toch wel zoo wat de gedachte, die bij velen voorzat. Nochtans de Koloniale Raad maakt het vertegenwoordigend lichaam der kolonie niet uit. Dat zal nu anders moeten worden, waar art. 61 der Grondwet uitdrukkelijk daarvan spreekt en de Staten van Curaçao zullen, als de herzieningscommissie haar zin krijgt, een gekozen vertegenwoordiging wor-

BESCHIKBAAR.

„Oud-gouverneur Staal, de bekende kampioen van Suriname, schrijft ons, bang te zijn dat de lezer uit ons verslag van zijn laatste lezing in de Oranje-Sociëteit den indruk zou krijgen, dat hij, de spreker, in het gebrek aan arbeidskracht een belemmering voor Suriname's opbloei zou zien. Volgens hem behoort het gebrek aan arbeidskracht volstrekt geen belemmering voor de uitbreiding van den plantagebouw in die kolonie te zijn.

Het is juist, schrijft hij, dat Suriname zelf niet beschikt over genoeg arbeiders, maar deze worden uit Java betrokken en er is steeds aan de aanvragen voldaan kunnen worden, althans in de laatste jaren, zelfs in 1918 en 1919, toen overal ter wereld het verkeer zoo groote moeilijkheden opleverde. Er bestaat geen arbeidsvraagstuk in dien zin, dat de benoedigde werkkraft niet te krijgen zou zijn. Geen enkele onderneming behoeft voor gebrek aan werkkraft te vreezen.

Ook behoort men niet bang te zijn, dat de werkkraft te duur wordt. De werkgever behoeft slechts 15 cts. per werkdag als tegemoetkoming in de kosten van immigratie te betalen. Indien ook die eisch een belemmering mocht blijken voor het geven van groote uitbreiding aan het plantagebedrijf, dan zou de heer Staal er voor zijn ook die bepaling geheel af te schaffen. Zij is thans reeds buiten werking in verband met de crisis in de ondernemingen van koffie en cacao.

Met den heer Staal van meening, dat uitbreiding van het plantagebedrijf voor Suriname eerste levensnoodzaak is, geven we gaarne bovenstaande aanvulling, omdat we toegeven, dat ons beknopt verslag tot het gevreesde misverstand aanleiding zou kunnen geven. Bovendien kan o.i. niet licht voor Suriname te veel belangstelling worden gewekt. Telkens treft ons weer het karakter van deze kolonie, dat Hollandscher is dan eenige andere kolonie en in dit verband herinneren we aan een vroeger woord van den heer Staal, dat Suriname nog wel eens politiek in de toekomst onze waardevolste, in ieder geval betrouwbaarste kolonie zou kunnen blijken.”

Uit de N.R.Ct. van 9 Februari knippen wij het volgende verslag:

„De Kon. Ned. Mij. v. Tuinbouw en Plantkunde, afd. Rotterdam hield gisteravond eene algemeene ledenvergadering, waarop de heer P. J. van Bommel uit Harderwijk een voordracht heeft gehouden over „West Indische Culturen”, toegelicht door fraaie lichtbeelden. Hierbij werd besproken de cacao, Teobroma-cacao, de wijze van kweken, het oogsten en schoonmaken der vruchten wat met eenige broeiing gepaard gaat, ook de ziekten, de versteening der vrucht en de krulootziekte.

De koffie, Coffea liberica, het zaaien, uitplanten, plukken, schoonmaken, drogen en sorteerren.

De rubber, Hevea brasiliensis, het zaaien op beschaduwde plaatsen en overdekte zaadbedden, het uitplanten en het aftappen van het sap door V-vormige insnijdingen bij achtjarigen leeftijd van de boomen. Ook besprak hij de Hevea guianensis een soort dat zeer krachtig in Suriname groeit. De genoemde culturen worden allen meer of minder beschaduwde gedreven waarvoor gebruikt wordt een boom genaamd de koffiemama (Erethrina indica) en de balonia of bananen; de teelt van dezen laatste heeft veel te lijden gehad van de oranjeziekten en vooral beval spreker aan om de West-Indische sinaasappelen eens te proeven omdat die bijzonder fijn van smaak zijn en zeer zoet. Ook was door spreker medegebracht eenige voorwerpen van West-Indisch aardewerk, verschillende soorten van pijlen, voorwerpen van rubber en nog ruwe rubber en een paar gouden armbanden waarvan het goud aldaar zuiver gevonden wordt.

De tweede voorzitter de heer H. de Langen bedankte den heer v. Bommel voor zijn interessante en zeer boeiende lezing waarbij hij tevens een woord van dank bracht aan den heer dr. K. Kuiper voor de vaardige hulp bij het vertoonen der lichtbeelden en sloot onder luid applaus de geanimeerde bijeenkomst.”

Hier en daar zou een vraagteeken op zijn plaats zijn, maar misschien komt dat op rekening van den verslaggever.

Vraagteekens mogen ook niet ontbreken bij een artikel in het „Goudsch Dagblad” van 9 Februari, dat ons wordt toegezonden: „Iets over „Nederlandsche” Indianen”.

In „De Dag” van 16 Februari voortzetting van de — illustreerde — artikelen over Suriname, door een Surinaamschen medewerker.

In de mail-editie van „The Times of India” van 26

EINDHOVENSCH E BOOMKWEKERIJ
TEL. 634 EINDHOVEN TEL. 634

LEVERING VAN ALLE SOORTEN
BOOMEN EN PLANTEN
TEGEN SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN

SPECIAAL ADRES VOOR HET
AANLEGGEN VAN LUSTHOVEN, TENNISBANEN, ENZ.

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
 Bandversiering van SOERJOWINOTO
 Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
 Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
 en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordelingen:

... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen".
 (L. J. M. Feber in *De Maasbode*).

... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka-figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige driften, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid".

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*)

... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het toneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menschelijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin".

(Top Naef in *De Amsterdammer*).

... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch toneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen".

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*).

Uitgave van „Ādi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Laan v. Meerderv. 332 - Den Haag - Tel. M. 5611

BEZOEKT DE TOONKAMERS van Oost- en West-Indische Kunstnijverheid

Roulstraat 19 - Den Haag

Toegang vrij.

Iederen werkdag geopend van 10—6 uur; 's middags tusschen 12—2 uur gelegenheid tot het gebruiken van *nassi goreng* of *bamie*. 's Maandags *ketoepat* met toebehooren. Donderdags en Vrijdags *djanganan (gado-gado)* tegen f 0.75 per portie en 's Zaterdag rijsttafel à f 1.50 en f 0.75.

Tusschen 3—6 uur thee of Indische stroop met *kwee-kwee*, à f 0.25 per portie.

De zelfgemaakte stroop (rose, assem, vanille en ananas) is ook per flesch verkrijgbaar à f 1.20.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraîchissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

den. De lang gewenschte gelijkstelling in beginsel met Suriname dus, die in 1863, althans in 1901, wel op wat al te oppervlakkige gronden aan Curaçao onthouden is.

Daarmee mag een belangrijk vraagstuk zijn opgelost in beginsel, bij de uitvoering zal men nog op heel wat moeilijkheden stuiten. Het gaat toch niet aan, maar kortweg het moederland te volgen en zich te verklaren voor algemeen kiesrecht en evenredige vertegenwoordiging als „eischen des tijds”. In dien geest sprak wel eenige jaren terug het lid van den Kolonialen Raad Van der Veen Zeppenfeldt, die, naar wij meenen bij een begrotingsdebat, zich aldus uitliet: „hoe wordt men lid van dat College (het nieuwe „Wetgevend Lichaam”)? En dan moet ik er op wijzen, dat het census-kiesrecht tegenwoordig door bijna niemand meer wordt verdedigd. Dit standpunt is bij het veldwinnen van democratische ideeën en het dreigen van revolutionnaire woelingen zoo goed als geheel verlaten. In dezen democratischen tijd wordt de meening verkondigd, dat men niet stemt, omdat men geld bezit, maar omdat men burger is. En ook op dit eiland hebben democratische ideeën ingang gevonden. De niet-bezittende klasse weet, dat, ofschoon zij geen bestaansbiljet thuis krijgt, zij ook bijdraagt tot het bijeenbrengen van de koloniale middelen.”

Gewezen wordt dan op de indirecte belastingen, invoerrechten en accijnzen, en op de grondbelasting en verbruiksbelasting, die de kooplui en winkeliers, voor zoover hunne winkels en pakhuizen betreft, afwentelen op de consumenten.

„Maar dit alles is ook de niet-bezittende klasse bekend, en indien bij eene reorganisatie hiermede geen rekening wordt gehouden, wordt de nieuwe regeling een bron van twist en een kiem van ontevredenheid en misnoegdheid.”

Dat deze spreker inderdaad heel ver wilde gaan, blijkt ook uit het vervolg van zijne rede, waarin hij voor analphabeten wees op eene stemmethode, bestaande in het aanwijzen van eene partijkleur. Men gevoelt, dat hiernaast eene regeling voor kleurenblinden niet kan gemist worden!

Zelfs het Eerste Kamerlid Van Kol, dien niemand van conservatisme zal verdenken, durfde drie jaren geleden (28 April 1921) nog niet verder te gaan dan ter overweging aan te bevelen een stelsel van getrapte verkiezing.

Ook de herzieningscommissie verspijt niet veel woorden aan het algemeen kiesrecht. „Met het oog op het ontwikkelingspeil van een groot deel der bevolking acht zij de invoering van algemeen kiesrecht in afzienbare toekomst volstrekt onmogelijk.”

Dit eenmaal ook voor Suriname aangenomen zijnde, is het begrijpelijk, dat de commissie zooveel mogelijk naar eene gelijke regeling gestreefd heeft. Er is dan ook geen reden, om de nieuwigheid van een bekwaamhedenkiesrecht aan Curaçao te onthouden, en het censuskiesrecht, afhankelijk van plaatselijke toestanden, eischt toch zelfstandige regeling.

Scheepvaart.

Over de scheepvaart in 1923 schrijft de *Amigoe* o.m.: De zeilvaart bleef in 1922, wat het aantal schepen betreft, met een surplus van 50 de baas over de stoomvaart, maar in 1923 heeft laatstgenoemde met niet minder dan 200 schepen de zeilvaart overtroffen, en met ruim 7½ miljoen M³.

De zeilvaart gaat en in aantal schepen en in tonnenmaat ver boven de jaren vóór den oorlog uit, doch blijft in aantal schepen nog belangrijk achter bij 1917 en 1918; de inhoudsmaat overtreft de bloeijaren 1916 en 1917.

Over de laatste 4 jaar is er een geregelde aanwas van 300 stoomschepen, gelijk ook blijkt uit onderstaand staatje:

	Aantal stoomschepen.	Bruto inhoud in M ³	Aantal zeilschepen.
1912	410	2.503.409	1018
1913	415	2.829.601	1071
1914	383	2.697.972	1068
1915	332	2.111.083	1024
1916	314	1.992.647	1325
1917	317		1505
1918	248		1497
1919	38	142.310	1294
1920	573	3.560.578	1066
1921	899	3.958.820	1172
1922	1182	5.308.487	1241
1923	1480	7.467.477	1276

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

Uit den Verren Vreemde.

Rondom de Mac Donald verklaring.

Heeft de verklaring, door Mac Donald in de Lagerhuissitting van 12 Februari afgelegd, de nieuwsgierige belangstelling zeker niet bevredigd van hen, die gehoopt hadden voorgelicht te worden omtrent de voorgenomen oplossing van de vele kwestien tusschen Groot Brittannië en den verren vreemde hangend zonder beteekenis is hetgeen door den Labour-premier gezegd is toch niet voor de vraagstukken, die hier om bijzondere belangstelling hebben.

Waren van de dominions stemmen opgegaan om te vasthouden te eischen aan de beslissingen, waartoe Imperial conference even vóór de verkiezingen gekomen was, beslissingen kort samen te vatten in: „algemeene rijksoverheid door protectie”, de uitslag van de verkiezingen had Mac Donald op het kussen gebracht als vrijhandelaar. Doorgehakt is de knoop niet bij zijn rede van 12 Februari; de besluiten der rijksconferentie zullen worden onderworpen aan een stemming van het Huis. Laat deze formule voor de punt vele mogelijkheden open, precies diezelfde formule heeft een andere beteekenis, waar zij door de premier toen ook is gebruikt ten aanzien van de ratificatie van het verdrag van Lausanne en de overeenkomst van Tanger. Hebben deze geen van beiden gebracht wat Engeland het liefst zou hebben gehad, de tegenwoordige regering ze aan de orde zal stellen, zooals ze opgesteld zijn, kan de ratificatie wel schouwd worden als boven twijfel te staan. Engeland zal in Tanger ietwat minder hebben in te brengen dan Frankrijk en Spanje en de beteekenis van Britsch-Gibraltar, als portier bij de Middellandsche zee-douane zal er door verminderen.

Wat hij gezegd heeft over den wensch tot ontwapening en over de rol, welke hij daartoe aan den Volkenbond toedient, gevoeld bij de erkenning de jure van Sovjet-Rusland en bij de uitgesproken verwachting van de deelneming van dit land, van Duitsland en van Amerika aan de veiligheidsstelling van den vrede door bewapening, maar door huldiging van het rechtvaardigheidsbegrip, kan ieder optimist naar het hooft gesproken zijn en kan zelfs weifelaars tot optimisten hebben bekeerd. Maar als daags daarna, den 13 Februari, Ammon, parlementair secretaris van de miraliteit, in datzelfde Lagerhuis op een t. z. van „Singapore-maritieme basis” gestelde vraag, antwoordde dat de regering een onderzoek zal laten instellen omtrent het geheele plan, dan staat men toch weer voor een niet „ja” en niet „neen” durven zeggen, en zo doende voor een niet beslist durven voorgaan in ontwapeningsrichting. Alles stond op losse schroeven. Mac Donald wenscht, hoopt deze vast te kunnen zetten, maar voor geen enkele heeft hij zekerheid gegeven, kunst of kracht hiervoor te bezitten.

Het was of de telegraaf de illusie ook wilde bederven. De Russische regering liet aan den Japanschen consul te Wladiwostok weten, dat zij, nu het haar gelukt is de vraagstukken op te lossen, die aan het herstel van de normale betrekkingen tusschen de twee rijken in den weg staan, geen prijs stelt op het verbleef op haar gebied van Japanners die een officieel post bekleeden, zonder dat wederkerigrecht in dit opzicht bestaat.

Minister Hughes, de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken, moest den voorzitter van Immigratie-commissie van het Wittehuis er op wijzen dat Japan de aandacht heeft gevestigd op een afwijking van de aangeane verdragsverplichtingen, welke door Japanners onwettig van immigratie zouden worden uitgesloten. Zoals men weet, betreft dit een voor Japan en voor de Vereenigde Staten beiden zeer gevoelige, vrijwel onoplosbare puzzle.

Socialisten (naaste vrienden van de labour-partij) en communisten houden niet van elkander. De invloed van Mac Donald's regering, de erkenning van Sovjet-Rusland, vindt in Rusland zelf geenszins algemeene toelichting. De Derde Internationale van Moskou heeft een vlammen oproep tot het wereldproletariaat gegeven, voornamelijk tot de Britsche arbeiders gericht, waar zij waarschuwt tegen de verwachting, dat de Britsche Arbeidersregering goede vruchten voor het proletariaat zal afwerpen. In het manifest wordt verklaard, dat een stap in de richting van het socialisme omhoog gelijk is, voordat de kapitalisten van hun rechten beroofd zijn. De arbeiders worden opgeroepen massale demonstraties te houden voor: de volledige onafhankelijkheid voor Indië, Ierland en Egypte, credieten voor Rusland, nationalisatie van de mijnen en spoorwegen, het beheeren van alle productiebronnen door de

N. V. Meubelfabriek „DELTA”

Van Broekhuizenstraat 26-28-30 - Telef. 893

NIJMEGEN

Wij kunnen U momenteel aanbieden:

Complete Huiskamers van af f 315.-

Mode-Academie J. & G. DE GRAAFF,
 's-Gravenhage - Anna Paulownastraat 18a.
Voornaamste Vakschool in het Costuumvak.

Theoretische en praktische, volledige opleiding van Dames tot Costumière, 1e Coupeuse,
 Directrice en Leerares in het Costuum-, Mantel- en Lingerievak.

Aanmeldingen bij de Directrice G. DE GRAAFF.

beiders, ontwapening, nietigverklaring van het verdrag van Versailles en voor bestrijding der werkloosheid. De Russische bladen onder leiding van de „Pravda" richten scherpe aanvallen op Ramsay MacDonald en beschuldigen hem van het doen van „valsche stappen."

Mac Donald heeft voor de vreedzame ontwikkeling van de verhoudingen binnen het groote Britsche rijk de beste verwachtingen van het verleenen van autonomie aan elk der onderdeelen, terwijl deze dan door een band van broederschap en van gemeenschappelijk belang toch een sterke eenheid zullen blijven vormen. Juist in deze dagen stellen Britsch-Indië enerzijds, Zuid-Afrika en Kenya anderzijds zich scherper en hatelijker tegenover elkander dan ooit te voren, en neemt de onafhankelijkheidspartij in Britsch-Indië een hatelijken toon en positie in tegenover de Indiësche regeering.

Voegt men hierbij de bootwerkersstaking in het land van den Arbeiderspremier zelf, dan wordt het gerucht aannemelijk dat deze, hoewel ternauwernood opgetreden, reeds aan oververmoeidheid zou lijden. Het kan ook de debutantenkoorts zijn!

De opeenstapeling van moeilijkheden is er niet gekomen door zijn optreden, zij was er, of zou er ook gekomen zijn, indien een ander de teugels van het bewind in handen had genomen. Die bezwaremassa moet daarom niet tot een ontijdige veroordeeling van zijn kennen en kunnen leiden. De noodzakelijke samenstelling van zijn ministerie uit heterogene bestanddeelen ontleent hem ook de mogelijkheid om vrij naar eigen inzicht door te tasten.

Wat hij tot nu toe gezegd en gedaan heeft kan het geloof nog niet vestigen, dat een kapitein op de brug is gekomen, die het schip in behouden haven zal brengen, veel minder een admiraal, die de vredevoet (als dit geen tegenspraak in termen is) ter overwinning zal leiden. Maar 't zou jammer zijn als aan den goeden wil, om eindelijk te lang slepende kwestieën tot een oplossing te brengen, als aan den moed om iets nieuws aan te pakken, geen kans werd gegeven om tot betere verhoudingen, tot verzachting van de tegenstellingen te komen.

De ernstige wil van Mac Donald meenen wij in zijne rede van 12 Februari wel te lezen. De eerste poging om in de chaos een punt vast te leggen, om in de verwarring een lijn te richten zijn de moeilijkste. Ziet men niet dadelijk gewenscht resultaat, men wanhoop niet, want de man met goeden wil zelf hoop, geloof en illusie niet opgeeft.

Zuid-Afrika vraagt blanke kolonisten.

"The African World" bevat het bericht, dat invloedrijke nationalistes te Johannesburg bezig zijn met een plan tot bevordering der immigratie. Zij, die zich in gevolge dit plan in Zuid-Afrika vestigen, zullen de „Van Riebeeck Commemoration Settlers" heeten en het voornemen bestaat vier secretariaten te vestigen in Europa — in ieder geval een in Londen en een in Nederland. De bedoeling is, de blanke bevolking in Zuid-Afrika te versterken door immigranten met een bescheiden inkomen en „van den stand onzer geëerde voorvaders" en om hen te helpen en te adviseeren ten aanzien van de verkrijging van land in Zuid-Afrika. De organisatie houdt zich niet bezig met koopen en verkoopen van land en is dus uit speculatief oogpunt niet bij het plan geïnteresseerd. In alle provincies der Unie zullen comités worden opgericht ter bevordering van het beoogde doel.

De Italiaansch-Egyptische kwestie.

Sedert lang botert 't niet tusschen Italië en Egypte. Hoe zit dat zoo, niettegenstaande de Vorst van Egypte voor Italiaansch gezind doorging en Italië bij een goede verstandhouding met Egypte slechts te winnen heeft? Sayed Mohammed, hoofd der Senoëssis, in Cyrenaïek voor de Italianen opgedreven, week naar Egypte uit, en oert van daar een onrustactie in Tripolitanie. Italië neemt Egypte kwalijk dat het daar niet tegen gaat en ook geen oor heeft voor de van Rome uitgedane verzoeken tot uitlevering van eenige onruststokers. Toch zijn er die beweren, dat deze kwestie maar den bezochten stok is, de reden, waarom Italië Egypte wil winnen, zou een andere zijn, een grenskwestie. Toen in 1911 Italië den oorlog aan Turkije verklaarde, nam het, bij 't uitvaardigen van de kustblokkade den 27e „engte"-graad als grens aan. Engeland kwam hiertegen wees erop dat de golf van Solloen, op 100 mijlen van den 27en graad, tot Egypte moest worden gerekend, zoodat de Italianen daar geen blokkade maatregelen konden toepassen. Later moesten zij er op gewezen worden dat de oase

van Djaraboech in 't binnenland, waar de moskee staat van den stichter der Senoëssis-secte en haar priester-school eveneens binnen 't als Egyptisch erkend gebied ligt.

In 't algemeen is de grens tusschen Egypte en 't voormalige Turksche-, of het tegenwoordig als Italiaansch beschouwd gebied in het binnenland niet vastgelegd.

De kwestie is nog vertroebeld doordien tijdens den grooten oorlog de Senoëssis veroveringen maakten in de grensstreken, terwijl een der middelen door de groote entente mogendheden toegepast om Italië aan haar zijde te krijgen, was Italië schadeloosstellingen te beloven, vooral door uitbreiding van zijn koloniaal bezit. Bij de onderhandelingen, waarbij toen Milner, voor Gr. Britannië optrad, drong deze er op aan dat de haven van Solloen aan Egypte zou blijven, doch dat oase van Djaraboech aan Italië zou komen.

Na lang praten, niet alleen over deze twee punten, want er zijn meer geschillen, gaf Gr. Britannië in 1922 de hoop op een voor alle partijen aanneembare schikking op, en verklaarde het de grensregeling tot een onderling door twee betrokken regeeringen uit te maken zaak. In Augustus van dat jaar zijn hierover tusschen Rome en Caïro inderdaad onderhandelingen geopend, maar deze hebben tot geen uitkomst geleid. De skeikh der Senoëssis is in den laatsten tijd weer daadwerkelijk tegen Italië opgetreden. Het ministerie Sagol zal wel niet toeschietelijker zijn, de Egyptische nationalistes moeten niets hebben van een Italië als buurman.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling 's-Gravenhage.

Vrijdag j.l. had in de Familiebioscoop alhier de aangekondigde filmlezing plaats van den heer W. J. Giel, waarbij spreker als onderwerp de Bataklanden, alsmede enkele grepen uit het Javaansche volksleven behandelde.

Waren deze filmlezingen tot nu toe zeer druk bezocht, zoo kon men dit helaas van deze lezing niet zeggen, en dit is zeer te bejammeren, aangezien nu films werden vertoond, die men alhier nog niet heeft gezien, n.l. de zeer interessante opnamen der Bataklanden.

Acuteervolgens werden vertoond de volksgebruiken en kunst der Bataks, waarbij het groote verschil in dans tusschen deze hoogvlaktebewoners en den Javaan opvielen, en we ook in vele opzichten groote verschillen met andere Archipelbewoners zagen, hetgeen een gevolg is van de zeer geïsoleerde ligging der Bataklanden en de weinige gemeenschap, die de Bataks tot nog maar voor korten tijd met de buitenwereld hebben gehad.

In vroeger jaren leefden de Bataks heel dikwijls onderling in oorlog, en deze typeerende oorlogjes tusschen verschillende koeta's werden op aardige wijze gedemonstreerd in eene onder leiding van den Controleur Middendorp indertijd in scène gezette krug.

Bij de vertooring van de lijkverbranding zagen we zeldzame en zeer interessante tafereelen, en ook waar het ging om de geesten te provoceren regen op aarde te doen nederdalen, waarbij een heel aardig waterballet te pas kwam.

Nijverheid en visscherij worden nog op zeer primitieve wijze uitgeoefend, en men moet het taaie geduld van de Batakvrouwen bewonderen, die aan sommige bewerkingen tot voorbereiding van de weefgarens soms wel een jaar tijd besteden.

Na de pauze vertoonde de heer Giel de nijverheid op Java, waarbij we een zeer duidelijke voorstelling van de pottenbakkerij kregen, alsmede van het uitbeitelen van wajangpoppen en het boetseeren van Balische godenbeelden, waarna we kennis maakten met het zoeken naar eetbare vogelnestjes op Java's Zuiderstranden, hetgeen zeker een merkwaardige film was, die echter helaas in de meest spannende momenten — de afdaling langs de steile ladders aan de zeezijde — op te verre afstand was opgenomen. Toch zag men nog vooral het gevaarlijke betreden en verlaten eener grot, wier ingang onophoudelijk door de hooge brandingsgolven werd versperd.

Aan het slot der voorstelling werd een interessante opname eener openkolonie op Java vertoond, alsmede een en ander uit het leven van den orang-oetan.

De films werden kort en duidelijk toegelicht en het weinige publiek, dat aanwezig was, verliet dankbaar en voldaan de zaal.

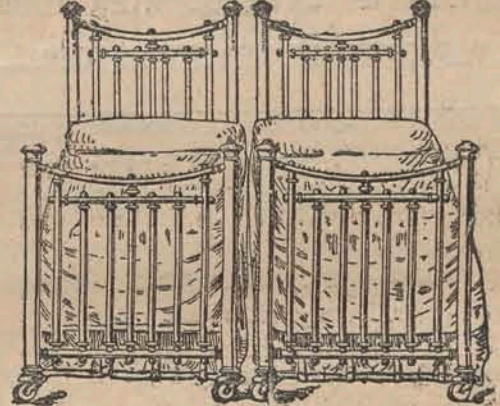
G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEFOON No. 2512
 DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

DE
„ADI POESTAKA"
 UITGEVERS-MIJ EN
 ALGEMEENE BOEKHANDEL
 Laan van Meerdervoort 332 's-Gravenhage

levert
**ALLE WERKEN
 OP ELK GEBIED**

Studieboeken voor Lager-, Middelbaar- en
 Hooger Onderwijs; Leer- en Woordenboeken
 voor Indonesische, Algemeen-Oostersche en
 Moderne Europeesche Talen

W. J. M. SIMONIS
 voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.
 GROENMARKT 34, over de Prinssestraat.
 TELEFOON H. 4420 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN
 Groote keuze vanaf het beste tot het
 eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8¹/₂ tot 6 uur.

**LEDEN VAN DE
 VER. „OOST EN WEST"**

hebben op vertoon van hun Lidmaatschap-
 kaart toegang tot de Clublokale Restau-
 rant en Leeszaal van de Amsterdamsche
 Burgerwacht, Singel, hoek Vijzelstraat
 Amsterdam.

Zij kunnen er elken Maandagmiddag
 tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de
 Afdeling Amsterdam der Vereeniging Oost
 en West aantreffen.

Piano's Orgels
C. A. J. VAN KALMTHOUT
 Tel. 1562 NIJMEGEN Tel. 1562
 Bisschop Hamerstraat 1-1a
Vleugels Kunstspelpiano's

BESCHIKBAAR.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
— ORGELS —**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

**KANTOORBOEKEN
LOSBLADIGE BANDEN**

VOOR ALLE DOELEINDEN
VRAAGT GEILL. CATALOGUS

H. v. RIJMENAM - DEN HAAG
ORANJELAAN 21, Telef. 2157/58

**BINDT GIJ AL ZELF UW MUZIEK
IN EEN H.V.R. BAND?**

Alle bladen liggen volkomen vlak - Vraagt uwen Boekhandelaar

FIRMA J. ASJES Ez.
CARROSSERIE EN RIJTUIGFABRIEK
ALKMAAR

BOUW VAN ALLE SOORTEN RIJTUIGEN,
KOETSEN EN CARROSSERIEËN VOOR
.....PERSONEN- EN VRACHTVERVOER.....

**NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW
NOBELSTRAAT 20 'S-GRAVENHAGE**

DE NIEUWE JAARGANG

In de drie eerste afleveringen van den nieuwen jaargang welke met Mei een aanvang neemt, dus in de afleveringen van Mei, Juni en Juli 1924, verschijnt een artikel van W. O. J. Nieuwenkamp over zijn Engelsch-Indische reis. Deze bijdrage zal opgeluisterd worden door talrijke illustraties naar etsen en nog nimmer gepubliceerde teekeningen. Bovendien zal de eerste aflevering van dezen jaargang met een originele houtsnede van Nieuwenkamp openen

Proefnummer wordt op aanvraag gratis toegezonden.

TRICOT ONDERGOEDEREN
VAN
JANSEN & TILANUS, FRIEZENVEEN

Afdeeling Nijmegen.

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING op Zaterdag 23 Februari a.s., des namiddags om 3 uur, in een der zalen van Hotel „De Karseboom”, Mariënborg, alhier.

Agenda:

1. Notulen der jaarvergadering in 1922.
2. Jaarverslag over 1923.
3. Rekening en verantwoording over 1923.
4. Verkiezing van bestuursleden. Periodiek aftredend zijn de heeren L. K. C. Röpecke en W. M. Haye, terwijl ook moet worden voorzien in de vacature, ontstaan door het overlijden van den heer J. W. Campagne.
5. Benoeming van een afgevaardigde en een plaatsvervangend afgevaardigde ter Jaarlijksche Algemeene Vergadering in Den Haag.
6. Benoeming van een commissie tot nazien van de rekening van den Penningmeester over 1924.
7. Rondvraag.

Namens het Afdeeliningsbestuur,
De Secretaris: W. M. HAYE.

Het Bestuur dringt er bij de leden krachtig op aan, deze vergadering te bezoeken.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur:

Heeren Secretarissen en Penningmeesters der Afdeelingen worden, voor zooveel noodig, herinnerd aan het bepaalde bij art. 5 van het Huish. Reglement.

De Secretaris-Penningm. der Ver.

Van de Redactie:

Aan H.H. Secretarissen der Afdeelingen, die er prijs op stellen dat aankondigingen voor vergaderingen of voordrachten in het Kol. Weekblad worden opgenomen, het beleeft verzoek de betrekkelijke mededeeling vooral tijdig in te zenden.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

- J. E. van der Kaaden, Hemonijstraat 52 te Amsterdam, als gouvernementsarts bij den B. G. D.
- Mej. M. van Sparrentak, Hulpziekenhuis, Z. Rottekade, Rotterdam en
- Mej. H. IJsselstein, Ziekenhuis Coolsingel te Rotterdam, beiden als verpleegster 1ste klasse bij den B. G. D.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST EN VOOR 'S LANDS DIENST IN CURAÇAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging.

19. Uitzending voor den Nederlandsch-Indischen Staatsdienst:

- a. onderwijzer(es) bij het m.u.l.o. (hoofdakte en akte wiskunde l. o. vereischt);
- b. onderwijzer(es) bij het openbaar lager onderwijs (voor onderwijzeres hoofdakte vereischt);
- c. verpleegster bij den burgerlijken geneeskundigen dienst;
- d. officier van gezondheid 2de klasse (in vasten of tijdelijken dienst).

20. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao:

hoofdonderwijzer met akte wiskunde.
Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Ministerie van Koloniën, 9de afdeeling, onderafdeeling A.B. (voor de betrekkingen genoemd onder a t/m c), tot de 8ste afdeeling (voor de betrekking onder d) en tot den heer H. P. van Nieuwenburg, J. Pzn. Coenstraat 30, 's-Gravenhage, voor de onder 20 genoemde betrekking.

Mutaties van 13 tot 20 Febr. 1924.

Nieuwe Leden.

J. W. Roessingh van Iterson, p. a. Fa. Waller en Plate, Nieuwendijk 197, Amsterdam.

UITZENDING DINERS

N. KEUR

TEL. M. 1133

TEL. M. 1133

DINERS AAN HUIS

BEZORGD: f 1.— TOT f 1.40

BEZORGING DOOR DE GEHEELE STAD

Mevrouw Fockema-Melster, Prins Mauritslaan 15, Apeldoorn. f 5.

De Goejen, Bodenhof, te Hattem (afd. Apeldoorn) f 5.

E. Potjer, Radesingel 19, te Groningen. f 5.—

J. C. de Ridder, Kapitein N.-I. L., Geraerd Reynstraat Den Haag. f 5.—

S. da Silva, W.-I. Ambtenaar m. v., Archimedesstraat 62, Den Haag. f 5.—

Mevrouw S. van der Wedden—Weyler, Javaplein 1, Nijmegen. f 5.—

Af schrijven.

A. A. Aalders, cand. Ind. Ambt., Brederodestr. 41, Amsterdam.

J. W. Lambooy, Vianestraat 31, Velp. (afd. Arnhem).

Mr. J. Kist, Trombergstraat 2, Arnhem.

Adresveranderingen.

C. W. von Lutzow, Student Handels Hoogeschool, v. Rotterdam naar: Den Haag, Thomsonlaan 88. f 5.—

C. L. Wong-Lun-Hing, Amsterdam, van: Van Speyk 134 naar: Stadhouderskade 152, p.a. Stam.

H. J. van Brink, van: Den Haag, Goudsbloemlaan 9 naar: Rijswijk (Z.H.) Emmastraat 30.

Mr. J. Th. Goossens, Den Haag, van: Elsstr. 9 naar: Elsstraat 70.

S. Buis, van: Den Haag, Nicolaïstraat 61 naar: N. Grand Hotel Grimaldi (tijdelijk adres).

Mr. G. N. Bouma, Lid v/e. Raad v. Justitie, van: Den Haag, Beeklaan 377 naar: Weltevreden, Dep. Justitie.

L. F. Cavaljé, Immigratie-Ambtenaar, van: Den Haag, Edisonstraat 111 naar: Weltevreden.

A. H. Haak, onderwijzer 1ste klasse, van: Den Haag, Regentesselaan 93 naar: Weltevreden, Dep. v. Onderwijs.

Ds. T. Bartlema, Predikant, van: Arnhem, Trombergstraat naar: Weltevreden, Dep. v. O. en E.

H. J. L. Beck, Houtvester, van: Arnhem, Prins Hendrikstraat 17 naar: Buitenzorg, Dep. v. Landbouw.

Dr. A. J. Jochems, Arts, Weltevreden, van: Hoofdbureau B. G. D. naar: Raden Salehlaan 24.

Alphabetische opgave van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen over verschillende onderwerpen.

C. P. J. BLOK, gep. ass.-resident, laatstelijk van Soerakarta, de Riemerstraat 9, Den Haag. — Javaansch-Maleisch.

Mejuffr. A. M. EIGENHUIS, van Boetzelaerlaan 181, Den Haag. — Lessen L. O. in alle vakken en Wiskunde lagere klassen H. B. S.

L. Ch. A. FONTEIN, Frederik Hendriklaan 104, Den Haag. — Maleisch en Javaansch in geheel omvang.

J. ISRAËL, oud-adjt., Translateur v. d. Javaansche Soestdijk. — Javaansch. — Stelt zich ook in andere plaatsen beschikbaar.

A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (grammatica, correspondentie, spreken); geeft les Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.

Mr. E. RIJKE, oud Ind. recht. ambt., Witte Singel Leiden. — Ned. Ind. Wetb. — Adatrecht. — Staat instellingen van Ned. O. en W. Indië. — Javaansch — Maleisch. — Madoereesch.

M. C. ROUVEROY VAN NIEWAAL, Adelheidstraat Den Haag. — Maleisch in den dagelijkschen omgang.

J. J. F. SCHREUEL, gepens. Ass.-Res., Vogelkersstraat Den Haag. — Maleische taal en letterkunde.

C. STEUERWALD, oud Ass. P.S., Van Beverningkstraat 112, Den Haag. — Lessen in Werktuigbouw en Lijnconstructie.

JOS. SUYS, Candidaat-Nolaris, Leeraar M. O. opleiding groot en klein notarisexamen, repeteert burgerhandelsrecht, van Boetzelaerlaan 174, Den Haag.

J. H. C. VERMEER, oud-officier, Antonie Duyckstraat 45, Den Haag. — Correspondentiebureau voor moderne en Maleische talen, lessen in Maleische of gangstaal en wiskunde.

P. D. VISSER, Frederik Hendriklaan 162, Den Haag. Maleisch (grammatica, correspondentie, omgangstaal) en Wiskunde.

A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.

Leden, die in deze opgave opgenomen wenschen worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

A. L. KLAASSEN
Kleermaker
THOMSONLAAN 9 DEN HAAG
TELELOON M. 5234

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“
 Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes
 2de SCHUIJTSTRAAT 332 (Duinoord) - DEN HAAG
 Afd. A (6 leerjaren) opleid. H. B. S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B. (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
 leiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Kleine klassen, ruime lokalen. Centr. verwarming. Electr. verlichting

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL
 Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
 Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
 Noordwal 4, Tel. 2461
 Filiaal: ARNHEM
 Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST“.
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752. Dit „Tehuis“ biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MELER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan“, van Beetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actuele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkring en Vooruitzichten.
 - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Serie I.
- No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
 - No. 2. Indische toestanden gezien door een Inlander.
 - No. 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
 - No. 4. Sarikat-Islam.
 - No. 5. De Sultanijverheid in Nederlandsch-Indië.
 - No. 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
 - No. 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
 - No. 8. De Europeesche vrouw in Indië.
 - No. 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
 - No. 10. Over de Kolonie Suriname.

- Serie II.
- No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
 - No. 2. Het Javaansch tooneel.
 - No. 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
 - No. 4. De theecultuur op Java.
 - No. 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
 - No. 6. Een doode taal in Indië.
 - No. 7. De Inlandsche Dorpsgemeenschap op Java.
 - No. 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
 - No. 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
 - No. 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

- No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
- No. 2. Bevolking in Nederlandsch-Indië.
- No. 3. Kindereminnaliteit in Nederlandsch-Indië.
- No. 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd Heulstraat 17 (zotel Hoofdbestuur).

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië
 Uitvoering dienstregeelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

BESCHIKBAAR.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ „ZUID-HOLLAND“ TE GOUDA
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

FRANÇOIS BLOM'S
MODERNE KOOKKUNST

Het uitgebreidste Kookboek Geb. in linnen Stempelband
f 5.50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster, Nobelstraat 20, Den Haag.

N.V. GOGARN'S
MEUBILEER.MIJ.
MEUBELN
BETIMMERINGEN
BEHANGERIJ
STOFFEERDERIJ
 DEN HAAG ROTTERDAM
 NOORDEINDE 64c WESTNIEUWLAND13
 TELEFOON H.1076 TELEFOON No. 1774

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN“
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ AMSTERDAM—ROTTERDAM.

Huishoudelijke
en Keuken-Artikelen
Kolen- en Gasfornuizen

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773

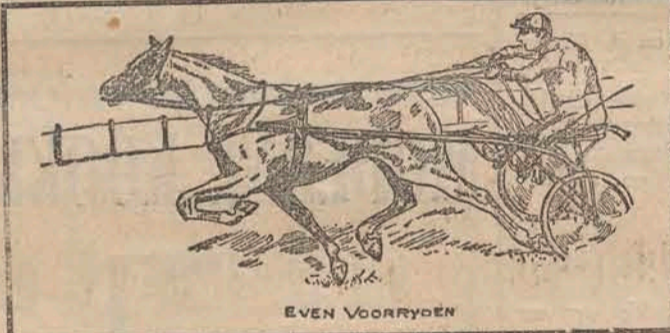
Baden en Geysers
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels

Wereldmerk

L. C. JACOBI voorheen J. F. GUIJPERS
's-GRAVENHAGE - SOERABAYA
Regentesselaan 123 bij Regentesseplein Tel. M. 1403
Wendt U voor
**Huur en Huurkoop, Inruilen, Repareeren,
Stemmen en Transporteeren**
tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het meest
bekende adres.
GROOTSTE voorraad, BESTE merken.
SPECIAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO's
UITSLUITEND ORIGINEELE MERKEN.

WANNEER GIJ
Dames- of Heeren-Kleding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar
Kleermakerij „UNICUM”
Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 4947
DEN HAAG
De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

De Paardenwereld
Geïllustreerd Weekblad

GEWIJD AAN
**Draverijen, Rensport, Concours-Hippique,
Fokkerij, Hoefbeslag, enz.**

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar,
desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche
termijnen van f 3.—.

Bevat o.m. de officiële programma's van de Draverijen en Rennen
dit jaar te houden op Duindigt.

Afzonderlijke nummers 20 cent

Uitgave: N.V. Drukkerij ten Hagen, Nobelstr. 20, Den Haag

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25-26-28 's-GRAVENHAGE
**NIEUWE VITRAGES
EN ALLOVER NETS
WIT-LAK-MEUBELN**

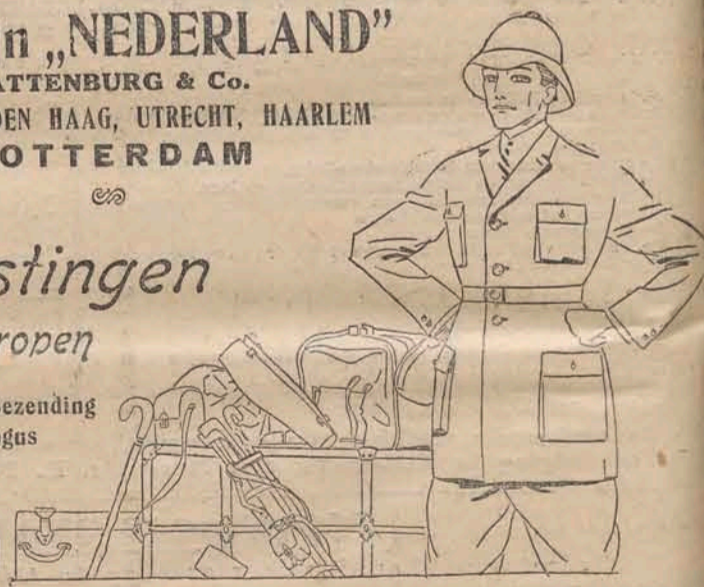
BESCHIKBAAR.

Magazijn „NEDERLAND”
KATTENBURG & Co.
AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM
ROTTERDAM

Uitrustingen
voor de Tropen

Op aanvraag toezending
van catalogus

Onze reizigers
zijn door
het gehele land
te ontbieden.

VERHUIZINGEN PER
Auto-Tapissières
H. VAN DEN BOLD
APELDOORN :: TELEF. No. 273

Holland-Canada Hypotheekbank
's-Gravenhage - Winnipeg
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te s-Gravenhage - J. G. COSTER te Winnipeg